# מגנזי המלך

פרשת מקץ תשפ"ב לפ"ק
| גליון כ"ג |

עובדות מוכיחין, שסיפר רבינו בנועם שיחין, בסעודתא דחקל תפיחין


### סיפורי קודש שסיפר כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א על

# הגה"ק בעל דברי יחזקאל משינאווא זי"ע

יומא דהילולא קדישא ו' טבת

**דער שינאווער רב האט זיך אויפגעטון אז דער רבי פון לובלין האט אים געליינט אין קוויטל, נאך פאר ער איז געבוירן, דאס איז א פלא פון א זאך. דעם דברי חיימ'ס רביצין איז געווען אין לובלין, זי איז אריינגעגאנגען צום רבי'ן פון לובלין איידער דער שינאווער רב איז געבוירן געווארן, און דער רבי פון לובלין האט זיך אויפגעשטעלט פאר איר. האט ער געזאגט "נישט פאר דעם שטעל איך זיך אויף ווייל זי איז א בת תלמיד חכם" - זי איז דאך געווען א טאכטער פונעם ברוך טעם - און נישט ווייל זי איז אן אשת חבר, נאר וועגן דאס קינד וואס זי וועט האבן, און זי האט זיך דעמאלטס געזעגענט מיט א קוויטל ביים רבי'ן פון לובלין, און זי האט דערמאנט דאס קינד.**

**האט זיך דער שינאווער רב אויפגעטון אז דער רבי פון לובלין האט איהם שוין אינזינען געהאט, נאך איידער ער איז געבוירן געווארן.**

*

**וועג דער שינאווער רב איז נאך געווען א קינד, און די מוטער האט געוואלט אוועק פארן מיט א וואגן, מ'איז דאך געפארן מיט א פערד און וואגן, און ער איז ארויס געלאפן צו די מאמע, און די וואגן איז אים איבערגעפארן, ער איז געווען א קליין קינד, און דער שינאווער רב איז געווען זייער מסוכן, ממש מסוכן איז ער געווען, עס איז דא מערערע מעשיות,[1] ס'איז א טייל וואס זאגן - כ'האב עס נישט געהערט פון טאטן אזוי, אבער מ'זאגט אזוי - אז דער ראפשיצער רב האט נאך געלעבט, און ער האט געשיקט מזכיר זיין צום ראפשיצער רב, און דער ראפשיצער רב האט אים געשיקט שמן זית פון חנוכה, אזוי פארציילט מען, אז מ'האט אים געשמירט שמן זית און דאס האט אים געגוטצ.[2]**

**דער טאטע ז"ל פלעגט צו פארציילן אז ער האט געזאגט, דער דברי חיים האט געזאגט, ער האט זיך איינגעשפארט [הפציר בתפילה] און מ'האט אים געמוזט פון הימל נאכגעבן, ער האט אים אויסגעבעטן, דער דברי חיים האט מפציר געווען בתפילה און ער האט אים אויסגעבעטן.[3] ס'קען זיין ביידע איז אמת, ס'איז נישט קיין סתירה.**

---

1 עיין בס' י"ג אורות (ח"א עמ' צ"א) כי בעת אשר כיהן הרה"ק מצאנז כרב ברודניק לא הספיקו לו דמי הרבנות לכדי מחייתו, והרבנית נאלצה לעסוק קצת במסחר, ופע"א כשנסעה לקנות סחורה, קרה אסון, שהעגלה שנסעה בה עברה על בנה הרה"ק משינאווא שהיה אז ילד, ונשאר שוכב על הארץ שבור ורצוץ עד הערב כי לא הבחינו בו עד אז, ואחר כך הביאוהו לפני אביו, והרה"ק מצאנז העביר את ידיו הק' על כל גופו של בנו, ואח"כ נתרפא ברפואה שלימה, וידוע שמזה נצמח גבורתו וכוחו גם לעת זקנותו, ובסוף ימיו אמר עליו הרופא שלא ראה מעולם אדם עם אברים ישרים כמותו, והוא תלה הסיבה בזה שאביו הק' מיששו בכל גופו.

2 ועיין בס' פי צדיק שבסוף ימיו כשנחלש הרה"ק משינאווא, נענה פע"א ואמר: ווי נעמט היינט נאך אביסל פון די שמן זית פון ראפשיצער רב.

ועיין עוד בס' י"ג אורות (שם) שאז כשקרה האסון הנ"ל עם הרה"ק משינאווא, שלח הרה"ק מצאנז להזכירו אצל רבו הקדוש מראפשיין, ונכנס הרה"ק מראפשין אצל היושבים בבית מדרשו ואמר: בנו של הרב מרודניק זקוק לרחמים מרובים.

ועיי"ש עוד (בסוף מערכת "מנהגי קודש" שבסוף הספר) שהרה"ק משינאווא לא נהג בדרך כלל לנסוע לקברי צדיקים, רק לציונו של הרה"ק מראפשין, והסביר הטעם כי בעת שעברה עליו העגלה בילדותו והיה בסכנה ל"ע, ביקש עליו הרה"ק מראפשין רחמים שישאר בחיים, על כן יתפלל עליו גם כן שיחזור בתשובה.

3 עיין בס' דברי תורה-מונקאטש (מהדו"ת אות ק"א) וז"ל: ...ושמעתי מתלמיד חכם חסיד אחד שהיה מסתופף בצל רבינו הה"ק זי"ע מצאנז בעל דברי חיים שהיה לו לרבינו בעל דברי חיים בנים בזקנותו כנודע, והיה ילד שעשועים בנו חולה מסוכן ר"ל, וישב אז בסעודה עם חסידיו ואנשי שלומו, ובאה הרבנית אם הילד בקול מר צורח להרעיש ולעורר רחמים כי בנו הילד התגבר חליו למאוד, ובירך מיד בהמ"ז וציוה לאנשיו המסתופפים אז לילך לבית המדרש שלו, לומר תהלים בצבור ולהתפלל בעד בנו הילד החולה, ואמר אז, הן בימי נערותי כשהיה בני הבכור ר' יחזקאלי הוא אדומו"ר הה"ק משינאווע זי"ע עלם כבן שבע שנים, עברה עליו עגלה מרכבת סוסים, ובא הרופא ואמר כי נפל ונחלק חצי כבדו מבפנים ולא יחיה עוד רק איזה שעות, והיה צר לי מאוד מאוד והתנפלתי בבכי ובתחנונים בבקשתי לפני היוצר בראשית יתברך שמו, ונושעתי כי נתרפא בעה"י.

אבל הייתי אז כעבד פשוט לפני המלך, היינו כבן חיל פשוט העומד על המשמר אצל הפתחים, אשר בבקשתו לפני המלך יפיל עצמו לארץ לפני הפתח, אבל עתה לעת זקנתי, הנני כשר לפני המלך אשר לא יוכל לבא בכל עת ואסור לו להטריח המלך בצרכי עצמו רק בצרכי הכלל, כי על כן לא אוכל עתה להפציר כל כך, אבל אתם כבני חיל המלך תוכלו להתפלל בעד בני החולה כנ"ל, ולא הועילה אז תפלתם ל"ע. והוא מבואר כדברי הגמרא (ברכות לד:) ברבי חנינא בן דוסא, עיי"ש בדבריו עוד.

*

**דער שינאווער רב איז נישט געווען צופיל יונגער פונעם טאטן, דער דברי חיים איז נאך זייער יונג געווען וועז דער שינאווער רב איז געבוירן געווארן.**

**דער שינאווער רב איז נסתלק געווארן תרנ"ט, תקע"ה איז דאך דער רבי פון לובלין נסתלק געווארן, מילא איז דאך דאס דער שפעטסטער זמן וועז די מעשה האט געקענט זיין, פון תקע"ה ביז תרנ"ט איז דא פיר און אכציג יאר, בערך אזויפיל יאר איז דער שינאווער רב אלט געווען, אויב די מעשה איז געווען א יאר פאר די פטירה איז דער שינאווער רב אלט געווען פינעף און אכציג יאר. דא קען מען זיך שוין דינגען...**

**עס זענען דא וואס זאגן אז דער דברי חיים איז געווען עלטער, טייל זאגן דריי און אכציג, אנדערע זאגן אפילו זעקס און אכציג.**

**דער שינאווער רב האט אין זיין פערזענליכן לעבן אסאך מיטגעמאכט, ער האט פארלוירן די רעביצין ס', פינעף מאל.[4] נאך בחיי פונעז ישמח משה איז אוועק די ערשטע רעביצין (נכדת הגה"ק השמח משה ז"ל בת חתנו הגה"ק הארי' דבי עילאי ז"ל), און שפעטער האט ער געזומען די צווייטע, א אייניקל פונעם ארי' דבי עילאי (בת חתנו הגה"צ ר' מרדכי זילבערשטיין ז"ל אבד"ק האלאשיץ).**

**כ'האב געהערט אז דער פעטער ז"ל (מרן רביה"ק בעל דברי יואל ז"ל) האט אמאל פארציילט, אז דער שינאווער רב איז געווען אויף א אסיפת הרבנים, און רבי שמעון סופר דער קראקעווער רב האט זיך דאס ערשטע מאל געטראפן מיטן שינאווער רב, און זיי האבן זיך געגרעבן שלום, האט דער שינאווער רב אים געזאגט, 'איך קען אייך', ווייל וועז רבי שמעון סופר איז געפארן חתונה האבן - ער האט חתונה געהאט אין קראלי - איז ער אדורך געפארן אוהעל, און איז געווען באזוכן ביים ישמח משה, און ער האט אים געוואלט זאגן א חידוש, האט דער ישמח משה אים געזאגט, איך האב א אייניקל אין בית המדרש, זאל ער אריינגיין אין בית המדרש אים זאגן דעם חידוש. איז ער אריינגעגאנגען אין בית המדרש, און איז געזעהן א חסידישן געשטעהל, איז ער צוגעגאנגען צו אים, און געזאגט אז דער ישמח משה האט געהייסן אז ער זאל אים זאגן דעם חידוש, און האט אים געזאגט זיין אויפטוה, און ער האט אים נישט געענטפערט, און ער האט נישט געוואוסט צי דער שינאווער רב פארשטייט יא, צי ער פארשטייט נישט, און רבי שמעון סופר האט אים אנגעקוקט מיט א ביטול, מיט די מחשבה אז מסתמא האט ער נישט פארשטאנען וואס ער האט אים געזאגט.**

**האט דער שינאווער רב אים יעצט געזאגט 'איך וועל אייך דערמאנען וואס איר האט מיר דעמאלטס געזאגט, און איך וועל אייך אויך זאגן וואס ס'איז מיר אויף דעם קשה געווען', און דער שינאווער רב האט אים אלעס געזאגט, האט רבי שמעון סופר געפרעגט, אויב אזוי פארוואס האט איר מיר עס נישט דעמאלטס געזאגט?, האט דער שינאווער רב געענטפערט, 'ווייל כ'האב געזעהן אז איר האט אזא הנאה פונעם חידוש, האב איך אייך נישט געוואלט קאליע מאכן די הנאה'.**

*

**כ'האב געהערט פונעם טאטן אזא מעשה אז ס'איז געווען א איד וואס האט געהאט א פארזיכערונג ווי מ'רופט עס דא אינשורענס, און ס'איז אים שלעכט געגאנגען דאס געשעפט, האט ער געמאכט א בורא מאורי האש... (היינו עששה שריפה בבית מסחרו), און מ'האט אנגעהויבן צו האבן פארדאכטן, און ס'איז פארדעכטיגט געווארן די גאנצע זאך, איז ער געקומען צום שינאווער רב, און האט פארציילט פאר'ן שינאווער רב, אז מ'האט אויסגעטראכט א בלבול אויף אים אז ער האט עס אליינס געמאכט, און דער שינאווער רב האט אים געזאגט 'דער אויבערשטער זאל העלפן דער אמת זאל ארויס קומען...', דער איד איז געבליבן איבערראשט, האט ער נאכאמאל געזאגט דער רבי זאל אנוואונטשן אז ס'זאל זיך גוט אויסלאזן און איך זאל ניצול ווערן, האט אים דער שינאווער רב געזאגט 'כ'האב דיר שוין געזאגט דו האסט זיך נישט וואס צו זארגן, דער אמת זאל ארויס קומען....'.**

**האט ער געזאגט פאר'ן שינאווער רב, דער רבי זאל מיר אנוואונטשן אז איך זאל ארויסגיין פריי, זאגט אים דער שינאווער רב וואס ביזסטו אזוי באזארגט?, כ'האב דיר שוין געזאגט דער אויבערשטער וועט העלפן אז ס'וועט ארויס קומען דער גאנצער אמת. דער איד - וואס מער דער שינאווער רב זאגט אים אזוי - ווערט אים מער שווארץ פאר די אויגן, הייבט ער אן צו דרייען איינמאל און צוויי מאל דער רבי זאל מבטיח זיין, ס'איז מיר א גרויסע צרה, זאגט דער שינאווער רב כ'האב דיר שוין געזאגט. דער איד האט געזעהן אז ער איז אין צרות, האט ער געזאגט פאר'ן שינאווער רב אז ער מוז אויסזאגן דעם אמת, און האט דערציילט די גאנצע מעשה, דער שינאווער רב כאפט זיך אן ביים קאפ און זאגט פארוואס האסטו דאס געטוהן אזא זאך, גזל עכו"ם אסור, מ'טאר נישט, אין שולחן ערוך חושן משפט פסק'נט מען להלכה אז גזל עכו"ם אסור** (כ"ה שם בסי' שנ"ט סעי' א', ובסי' שמ"ח סעי' ב' מבואר איסור גניבה מעכו"ם), **וואס קען איך יעצט טוהן, ער האט זיך זייער געבייזערט.**

**רופט זיך אן דער איד פאר'ן שינאווער רב, 'דער בעל שם הקדוש האט נישט אזוי געטוהן' - אזוי האט ער געזאגט - דער בעל שם הקדוש האט אנדערש געטוהן, און האט פארציילט די מעשה, אז ביים בעש"ט הק' איז אמאל געווען אזא מעשה, אז א איד האט געהאנדלט מיט 'קעסלען', ער פלעגט דאס מאכן פאר בראנפן, איז געווען א פריין וואס האט געגעבן קופער פאר א איד ער זאל דאס אויספארעמען און מאכן דערפון קעסלען, און דער פריין האט איהם באצאלט דערויף, און מיט דעם האט ער זיך מפרנס געווען. דער איד האט געדארפט פרנסה, און דערצו האט ער געדארפט התונה מאכן, איז וועז דער פריין האט אים געגעבן די קופער האט ער אביסל אראפ גענומען און פון די איבעריגע געמאכט די קעסלען, אזוי האט ער געטוהן עטליכע מאל, און אזוי האט זיך שוין געמאכט עפעס פרנסה אויך. דאס האט אזוי אנגעהאלטן ביז איינער האט איהם פאר'מסר'ט פאר'ן פריין דארט, און מ'האט טאקע געזומען דאס קעסל און מ'האט אפגעוואויגן און**

---

4 אגב, יש לציין שבקובץ יהודית (גליון א) מובא מפי זקנים ישישים שזכרו שכשהרה"ק משינאווא היה עובר ליד הבית ברודניק, היה יורד מהמרכבה ואמר ברוך שעשה לי נס במקום הזה, ע"ש.

בזיווג ראשון נשא את בתו של הגה"ק בעל ארי' דבי עילאי זצ"ל חתן מרן הגה"ק בעל ישמח משה ז"ל, ויש אחר נישואיו באוהעל סמוך על שלחן חותנו זקינו מרן הישמח משה ונתדבק בו מאד מאד. ומזיווג זה נולד לו בתו הרבנית דרעזיל ע"ה, ובנו הגה"ק רבי נפתלי ז"ל.

אחרי שפקדו האסון שאשתו זו נפטרה עליו בצעירותה, אז ע"פ עצת הישמח משה נשא את נכדתו אחרת של היש"מ ה"ה בת גיסו הגה"ק ר' מרדכי אבד"ק האלישיטץ זצ"ל חתן הגה"ק מרן הארי' דבי עליאי, מזיווג זה נולד לו בתו הרבנית חי' שרה ע"ה, ובנו הגה"ק רבי משה משינאווא ז"ל.

בזיווג ג' נשא את בתו של הגה"ק רבי יהודה צבי הירש אבד"ק ראזלא, בן הגה"ק ר' משה מסאמבור, וחתן הרה"ק רבי צבי הירש מזידיטשוב ז"ל בעל עטרת צבי, ולא היה לו בנים ממנה.

אחר פטירתה היה הרה"ק משינאווא בבעלזא, ובעצת הרה"ק מבעלזא נשא את האלמנה הרבנית הצ' חנה רחל ע"ה - בת הגה"צ רבי הערשל אבד"ק לעשנוב, אחי הרבנית הצדיקת מלכה מבעלזא, שהיתה בזיווי"ר כלתו של הרה"ק רבי אלעזר בן השר שלום מבעלא - מזיווג זה נולד לו בתו הרבנית מרים מלכה ע"ה, בתו הרבנית פיגא ביילא ע"ה, בנו הרה"ק רבי אברהם שלום מסטראפקוב ז"ל, בנו הרה"ק רבי ארי' לייבוש מטארנא ז"ל, בנו הרה"ק רבי שמחה ישכר בער מציעשנוב ז"ל.

בזיווג חמישי נשא את הרבנית הצ' שיינדל בת הרה"ק רבי אברהם מגארליץ ז"ל (אחות אביו של הגה"צ ר' איציק'ל מפשעווארסק זצ"ל), בן הרה"ק רבי אלימלך ז"ל (חתן הרה"ק רבי אלעזר מליזענסק, בן הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק ז"ל) בן הרה"ק ר' ישראל ז"ל חתן הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק ז"ל, ולא היה לו בנים ממנה.

ס׳האט זיך אזוי ארויסגעשטעלט אז ס׳פעלט טאקע פון די קופער, דער פריץ איז געווארן זייער אין כעס, און ער האט איהם געדראהט אז ער וועט טוהן מיט אים דאס ארגסטע.

איז דער איד געפארן צום בעל שם הק׳ און דערציילט די זעלבע מעשה אז מ׳האט אויסגעטראכט אויף איהם א בלבול אז ער האט ג׳נג׳עט קופער, און דער פריץ איז זייער אין כעס און ער איז אין א גרויסע סכנה, און האט געבעטן דעם בעל שם הק׳ אז ער זאל צוזאגן א ישועה. זאגט דער בעש״ט הק׳, ״נו, וועל מיר גיין אין מקוה״.

דער בעש״ט הק׳ איז געגאנגען אין מקוה, און דער איד איז אזוי מיטגעגאנגען, דער בעש״ט הק׳ האט זיך געטובל׳ט און רופט זיך אן ״וואס האסטו מיר פארציילט דא?!, ס׳איז דאך נישט אמת!, דו אליינ׳ס האסט דאך ג׳נג׳עט די קופער!. דער איד איז געווען א פראסטער מענטש, רופט ער זיך אן, ״רבי, דאס איז נישט אייער געשעפט!, איך דארף א ישועה און אלע אידן ביי אונז זענען אין א צרה, דער רבי זאל צוזאגן א ישועה״, פרעגט איהם דער בעש״ט הק׳, ״דו זאגסט מיר צי א הבטחה אז דו וועסט שוין קיינמאל נישט גנב׳ענען מער?״, האט דער איד צוגעזאגט. האט זיך דער בעש״ט הק׳ נאכאמאל ג׳עטובל׳ט און גיזאגט ״דו קענסט אהיים פארן, דו האסט א שוין ישועה״.

זאגט דער איד פארן שינאווער רב, ״אזוי האט דער בעל שם הק׳ געטוהן, און דער רבי זאל מיר אויך העלפן מיט א ישועה״.

דער שינאווער רב פרעגט איהם ״נו, דו זאגסט מיר אויך צי אז דו וועסט דאס שוין מער נישט טוהן?, זאגט דער איד, יא, איך זאג צו, זאגט איהם דער שינאווער רב, ״נו גוט פאהר אהיים, און דו וועסט האבן א ישועה״ וכך הוה.

*

דער זיידע רבי שלום אליעזר׳ל האט פארציילט א אינטערסאנטע מעשה, ער האט געוואוינט אין טארנא, דער שינאווער רב איז אמאל געקומען קיין טארנא, ס׳איז געווען א גרעסער שטעטל, ס׳איז געווען דארט א שינאווער קלויז אין טורנא, אמאל איז דער שינאווער רב אנגעקומען קיין טורנא, און דער זיידע איז אים געגאנגען מקבל פנים זיין ארויס צו די באהן, און נאך אידן זענען מיטגעגאנגען.

איז געווען דארט א איד וואס האט געהאט א גרויס הויז וואס האט געהאט מערערע איינוואוינער׳ס און ער האט פון דעם געהאט פרנסה, און די רעגירונג איז געקומען מפעם לפעם אינטערזוכן דארט בודק צו זיין דאס הויז און זיי האבן דארטן געטראפן פראבלעמען... דער איד האט אלעמאל באצאלט פאר דעם און פאר יענעם אין דעם שטאט׳ס-הויז, געשמירט דעם און יענעם, אזוי איז געווען אפאר יאר וואס עס איז געגאנגען אזוי, און ער האט נישט פארראכטן דאס הויז.

איז דעמאלטס וועז דער שינאווער רב איז געקומען אהין האט ער אויך באקומען אזא הודעה אז ער דארף ארויף גיין אין די שטאט׳ס-הויז איבער די פעלער׳ס פון זיין הויז, און האט געוואלט ווידער שמירן כרגיל, איז דער איד צוגעגאנגען צום שינאווער רב און געזאגט אז ער דארף היינט ארויף גיין אין די שטאט׳ס-הויז, און ער בעט אז דער רבי זאל אים וואונטשן הצלחה, פרעגט אים דער שינאווער רב ״ס׳איז א גרויס הויז מיט מערערע איינוואוינער׳ס?״, האט ער געזאגט ״יא״, פרעגט אים דער שינאווער רב ״וער וואוינט דארט?״ זאגט ער ״ס׳וואוינען אידן און ס׳וואוינען גוים״, און ״פארוואס דארפסטו ארויס גיין?״, האט ער געזאגט אז זיי האבן געטראפן פראבלעמען דארט אין הויז, פרעגט אים דער שינאווער רב ״האסט שוין געדאוונט?״, זאגט ער ״ניין״, ס׳איז געווען אינדערפרי, זאגט אים דער שינאווער רב ״דו האסט איינוואוינער׳ס אין א הויז וואס ס׳איז פעלערהאפטיג, וויאזוי לאזטו זיי וואוינען אינעם הויז? דו הערסט וואס איך זאג דיר, דו זאלסט דיך נישט שטעלן דאוונען, ביז דו שטעלסט נישט ארויס אלע איינוואוינער פונעם הויז, ס׳איז דאך א סכנה!״.

פאר דעם איד איז שווארץ געווארן פאר די אויגן, ער איז דאך געקומען בעטן א ברכה, און דא זאגט מען אים אזוי... אבער א חסיד איז ער געווען, איז ער געגאנגען צום הויז, און געהייסן אלע איינוואוינער אז מ׳מוז שוין ארויס גיין פונעם הויז, דער שינאווער רב האט אים דאך געזאגט אזא שארפן אויסדרוק!, בקיצור ער האט אנגעכאפט אלע איינוואוינער און זיי ארויסגעשיקט פונעם הויז.

דער שינאווער רב איז אנגעקומען קיין טארנא, אבער ער האט זיך נישט לאנג געזוימט דארט, ער האט דארט געדאוונט און איז וויטער געפארן, און ווען דער שינאווער רב איז נאך געווען אין שטאט , נאך בעפאר ער איז געפארן וויטער, האט מען אויפאמאל געהערט א זען, און דאס גאנצע הויז איז איינגעפאלן געווארן... יעדער איז דאך געווען אינדרויסן, איז דאך יעדער ניצול געווארן, אויסער איין גוי וואס ער איז נישט ארויס געגאנגען, און ער איז ג׳הרג׳עט געווארן.

עס איז געווארן א מהומה אז א הויז איז איינגעפאלן, און דא האט עס געקאסט א לעבן פון א מענטש, איז דאך אראפ געקומען די באהרדע בודק זיין וואס איז פארגעגאנגן, אין אזא צייט קוקט מען שוין נאך, טרעפט מען דאך אז שוין א צייט צוריק האט מען געטראפן חסרונות אינעם הויז, און מ׳האט געשיקט פאר דעם איד ווארענונגען און ער האט דאס גורם געווען מיט זיין התרשלות אז איינער איז ג׳הרג׳עט געווארן, און ער האט געהאט א קרימינאלע קלאגע.

דער איד איז דאך געווען א שינאווער חסיד, איז ער אוועק געפארן צום שינאווער רב, און אים פארציילט ״דער רבי האט מיר געזאגט אז איך זאל ארויס שטעלן די איינוואוינער, און כ׳האב געפאלגט, און איין גוי וואס איז נישט ארויס, איז ג׳הרג׳עט געווארן, און כ׳האב יעצט גרויסע צרות, איך מוז האבן א ישועה״, האט אים דער שינאווער רב געזאגט ״אז דו האסט געפאלגט וועסטו זעהן אז ס׳וועט אלעס זיין גוט״.

ס׳איז געווען דער פראצעס, און ער האט אויפגעווייזן אז ער איז געגאנגען זאגן אז מ׳זאל ארויס גיין, און יעדער איז טאקע ארויס, נאר דער האט נישט געוואלט פאלגן און ער איז נישט ארויס, ממילא האט ער ג׳טענה׳ט אז ער איז שוין נישט שולדיג, האבן זיי טאקע אזוי געפונען אז ער איז נישט שולדיג אין קרימינאל, ווייל ער האט דאך געהייסן בעפאר דעם אז מ׳זאל ארויס גיין, אבער סוף כל סוף איז דאך ג׳הרג׳עט געווארן א גוי, און ער האט געלאזט א גוי׳טע מיט קינדער, און זי האט נישט קיין ברויט געבעט האט מען אים געפסק׳נט אז ער מוז אויסהאלטן די גוי׳טע מיט די קינדער.

איז ער נאכאמאל געפארן צום שינאווער רב, האט ער אים ווידער אנגעוואונטשן ״זארג נישט דו וועסט זעהן אז ס׳וועט אלעס זיין גוט״, ביז א קורצע צייט האט די גוי׳טע חתונה געהאט מיט אן אנדערן גוי, און אזוי ווי זי האט חתונה געהאט איז דער איד ארויף אין ג׳עריכט, און האט געטענה׳ט אז ווייבאלד זי האט דאך שוין א מאן, פארוואס דארף ער איר אויסהאלטן?!, האט מען אים באפרייט פון די אלע הוצאות. א טאג שפעטער האבן זיי זיך צוקריגט, ער האט איר ארויסגעווארפן, אבער דער איד איז שוין געווען פטור.

דער טאטע ז״ל האט עס געהערט פונעם זיידן רבי שלום אליעזר׳ל ווען ער האט פארציילט די מעשה, ער איז דארט געשטאנען ווען יענער איד איז געקומען צו די באהן אין טארנא.

*

דער שינאוער רב פלעגט צו קומען קיין סיגוט, ער איז געקומען אין ייטב לב"ס צייטן אויך, און שפעטער אויך. ס'איז געווען דארט די כהנ'ישע (משפחת כהנא), זיי זענען געווען גידים, זיי האבן געהאט אן אייגן ביהמ"ד, פלעגט ער צו קומען צו זיי קיין סיגוט.

דער שינאוער רב איז אמאל געווען אין סיגעט, און ער איז איינגעשטאנען ביי רבי קלמן כהנא, א גרויסער עושר א צאנזער חסיד, אין סיגעט איז געווען א כהני'שע ביהמ"ד, זיי זענען געווען עשירים און זיי האבן געהאט אן אייגענעם ביהמ"ד, און דארט האט ער געדאוונט שבת וועז ער איז געווען דארט אין שטאט, איז געווען שבת נאכ'ן דאוונען האט ער געזאגט אז שלש סעודות וויל ער נישט פירן אין ביהמ"ד, ער וויל פירן אין שטוב פון די אכסניא, ער וויל קיינער זאל נישט זיין, און אז ער האט אזוי געוואלט האט מען טאקע קיינעם נישט אריין געלאזט.

דער טאטע ז"ל האט עס געהערט פון א איד, וואס ער האט באשלאסן אז ער וויל יא זיין בי שלש סעודות, האט ער זיך באהאלטן אויף א פלאץ און ער איז געווען דארט בי שלש סעודות, האט ער געזאגט אז דער שינאוער רב האט געפירט דארט שלש סעודות אין שטוב און נאר די שטוב מענטשן זענען געווען דארט, ר' קלמן און זיינע קינדער מיט די אייניקלעך, און מ'האט געזונגען זמירות ביז ס'קומט דער מקום וואו ער האט געדארפט זאגן תורה, האט ער זיך אפגעשטעלט און געזאגט אזוי, ס'איז אוודאי א חידוש פארוואס איך בין נישט געגאנגען שלש סעודות אין ביהמ"ד, זאגט ער היינט אינדערפרי וועז כ'בין ארויס געגאנגען פון שטוב און איך האב געוואלט גיין מאחורי הבית וואו מ'גייט זיך צוגרייטן צום דאוונען, ס'איז דאך נישט געווען אינדערהיים אזוי ווי היינט, ס'איז געווען אינדרויסן, בין איך אדורך געגאנגען דעם הויף, און געזעהן ווי מיידלעך האבן זיך ארום געשפילט אין הויף און זיי האבן געריידט צווישן זיך אונגאריש, האב איך געזעהן אז ס'איז אזא עוולה וואס מ'קען עס נישט פארשווייגן, און מ'מוז זאגן דברי תוכחה, האט ער אנגעהויבן צו זאגן דברי תוכחה אויף דעם אז מ'דארף מחנך זיין די קינדער נישט צו רעדן א גויאישע שפראך, און ער האט זיי מעורר געווען אז מ'דארף רעדן די אידישע שפראך, דאס איז געווען די שלש סעודות תורה און דאס איז געווען די סיבה פארוואס ער איז נישט געגאנגען אין ביהמ"ד.

*

דער שינאוער רב איז אמאל געווען אין סיגוט, און רבי מרדכי'לע נאדבורנ'ער איז אויך געווען דעמאלטס דארט, דעם זעלבן שבת, און דער שינאוער רב האט זיך זייער אפגערעדט אויף רבי מרדכי'לע נאדבורנער אז ער דאוונט שפעט, ס'איז אקעגן שולחן ערוך, רבי משה ארי' פריינד ז"ל (ראה"ק, אביו של הגה"ק מנאסאד ז"ל) האט געוואוינט אין סיגוט, און רבי מרדכי'לע נאדבורנ'ער האט געזאגט פאר דעם רבי משה ארי', 'גיי זאג פארן שינאוער רב אז ער זאל אויפהערן צו האקן אויף מיר, ווייל אז נישט וועט זיך אים אויסגיסן דער בעכער ביי קידוש', ער האט זיך נישט געטרויעט אזא שליחות איבער צו געבן. און רבי משה ארי' איז געגאנגען צום טיש צום שינאוער רב, און דער שינאוער האט געמאכט קידוש, ס'האט זיך אים איבער געקערט דער בעכער ביי קידוש, וועז ער האט עס געזעהן האט ער שוין געזעהן, איז ער געגאנגען און געזאגט פארן שינאוער רב, דער רבי זאל מיר מוחל זיין, פארציילט ער אים אז רבי מרדכי'לע נאדבורנ'ער האט אים געהייסן ער זאל אים זאגן, פארוואס ביזטו מיר נישט געקומען זאגן? פרעגט ער, רבי, נו וואס וואלט געווען וועז איך זאג וועז יא, האט ער געענטפערט 'כ'וואלט בעסער אנגעכאפט דעם בעכער מיט בידע הענט...'

*

דער שינאוער רב איז געווען שטארק בידידות מיטן ייטב לב, וייל ביידע האבן געגעסן קאסט אין אוהעל בים ישמח משה, נאך אין די יונגע יארן בחייו פונעם זיידן דער ישמח משה.

נאכדעם וויס איך אז ער האט זיך געטראפן מיטן ייטב לב וייל כ'האב געהערט פונעם טאטן ז"ל, האט ער אמאל דערציילט, אז א הוט וויאזוי ס'איז אמאל געווען איז נישט אזוי ווי הוטן וויזוי ס'איז געמאכט היינט, נאר פונקט אזוי ווי מ'האט אויפגענייט א בגד, אזוי האט מען אויפגענייט א הוט, אויסגעשניטן אינמיטן א סחורה און מ'האט עס צוזאם געניייט, אזוי איז געווען געמאכט דער הוט.

בימים ההם איז אויפגעקומען א נייע זאך אזא פאבריק וואס האט אנגעהויבן צו פאבריצירן הוטן מיט א פארעם, אז דער חלק פון אויבן און דער חלק פון די זייטן ארום און ארום איז געווען פון איין שטיק, ס'האט געהאט מער פנים, און מ'האט אנגעהויבן אנצוטוהן די הוטן, דער שינאוער רב האט געזאגט אז דאס איז א מאדערענע זאך, און ער איז געבליבן מיטן אלטן הוט. אזוי האט דער טאטע ז"ל פארציילט, יעדער האט שוין דעמאלטס אנגעטוהן די נייע הוטן, און דער שינאוער איז געבליבן עד יומו האחרון מיט אזא הוט, קיינער איז שוין נישט געגאנגען אזוי.

וועז דער שינאוער רב איז געקומען קיין סיגוט, און איז געקומען באזוכן דעם זיידן דעם ייטב לב, און דער זיידע האט יא אנגעטוהן אזא הוט, און דער שינאוער רב זעהט אים מיט דעם הוט, האט ער צוזאם געקלאפט די הענט און האט אים געזאגט איר האט אנגעטוהן אזא הוט?', און דער ייטב לב האט זיך פארענטפערט 'דאס מאכט דער גוי, און דאס יענער גוי, ס'איז נישט קיין חילוק'.

פון די מעשה וויס איך אז ער האט זיך געטראפן מיט'ן ייטב לב אין סיגוט, אבער ער איז שפעטער אויך געווען, ס'איז דא אסאך מעשיות פונעם שינאוער רב אין סיגוט.

*

דער שינאוער רב איז אמאל געווען אין לעמבערג, איז ער געגאנגען אויף א באזוך ביים בית יצחק, ער איז געווען דער רב אין לעמבערג, רופט זיך אן דער שינאוער רב, 'לעמבערגער רב, כ'הער אז איינע פון די משפחה דא אין שטוב גייט מיט א שייטל!, אזא פירצה, ביים רב אין שטוב זאל מען גיין מיט א שייטל?!', אזוי האט ער עס געזאגט מיטן גאנצן ברען, ס'איז געווען א פולע שטוב מיט מענטשן, זאגט דער בית יצחק 'שינאוער רב, אנטשולדיגט מיר, אז איר האט מיר עפעס צו זאגן, רופט מען מיך אריין אין א שטוב, צווישן פיר אויגן און זאגט מיר', האט דער שינאוער רב געזאגט, 'וועז זי וואלט געגאנגען מיט א שייטל נאר אין שטוב וואו קיינער זעהט נישט, וואלט איך איך געזאגט אין שטוב, אבער זי גייט דאך מיט א שייטל ברבים לעיני כל, מוז איך עס זאגן ברבים לעיני כל.'[5]

*

ס'איז געווען נאך א מעשה אין לעמבערג, דער שינאוער רב איז אמאל געווען דארט אין לעמבערג, און ס'איז געווען דארט א אייניקל פון צאנזער רב, זי איז געווען אן אייניקל, אז זיי האבן

---

5

ובחינה זו ידוע בספרו הקדוש דברי יחזקאל (פ' וישלח) על הפסוק הכתונה יעשה את אחותנו, וז"ל: דברים אלו אמר על מעשה שהיה שהוכיח פ"א לאיש אחד בפרהסיה ברבים על איזה ח"ה שעשה ברבים ושאל אותו גדול א' הלא בתוה"ק כתוב ולא תשא עליו חטא דהיינו אף שמצוה להוכיח אבל לא יוכיחו ברבים לבזותו, וע"ז השיב לו דבשלמא אם א' עושה עבירה בצנעה צריכים להוכיחו ג"כ בצנעה אבל אם א' ח"ו חילל ש"ש בפרהסיא וא"כ אף אם יוכיחו בצנעה מ"מ ישאר הח"ה ח"ו ע"כ צריך להוכיח ברבים כדי לקדש ש"ש, ובזה פירש הפסוק לכאורה קשה מה תירצו בני יעקב על שאלת אביהם עכרתם אותי וגו' י"ל רבני יעקב השיבו בשלמא אם הוא היה עושה בצנעה היו הם ג"כ הולכים בצנעה וליקח אחותם ולילך אבל כשהוא עשה עזות גדול בפרהסיא וחלל ש"ש אשר כן לא יעשה ע"כ עשו הם ג"כ דבר גדול להרוג כל העיר כדי לקדש ש"ש שנתחלל בפרהסיא.

געהערט אז דער שינאווער רב איז דא אין שטאט, זענען זיי געקומען בעטן אז דער פעטער זאל קומען צו זיי טועם זיין, שינאווער רב איז דאך געווען א פעטער, און דער שינאווער רב האט מסכים געווען צו גיין.

לעמבערג איז שוין געווען א שטאט, איז דארט געווען אזוי געבויט שטעטעריש, שטאקיגע הייזער, און זיי האבן געוואוינט אויבן אויף א שטאק, וועו דער שינאווער רב איז ארויף די שטיגן צו זייער דירה האט זי אים אים אפגעווארט נעבן די טיהר אזוי אינדרויסן, זי איז שוין געווען אביסל פארגעשריטן, און זי איז שוין געגאנגען מיט א שייטל, זי האט אים באגריסט און דער שינאווער רב האט איר באמערקט אז זי גייט מיט א שייטל, איז ער געווארן אויפגעציטערט און געגעבן א זאג אזוי שארף "דעם טאטנ'ס א אייניקל גייט מיט א שייטל?!", ער האט זיך געבייזערט. זי האט געהאט אזא לשון מדברת גדולות..., און זי רופט זיך אן פארן שינאווער רב, "כ'האב נישט געוואוסט אז דער פעטער קוקט אויף נשים'. זאגט דער שינאווער רב, "אינטערעסאנט אין פרשת בחוקותי (ויקרא כז, יא) שטייט אין פסוק "ואם כל בהמה טמאה וגו' והעריך הכהן אותה", אז דער כהן דארף עס מעריך זיין, לכאורה איז נישט צום פארשטיין, דער כהן זיצט דאך אין בית המקדש, לעבוד עבודת הקודש, און דא האט א איד מקדיש געווען א בהמה טמאה, רופט מען דעם כהן ער זאל וויסן דעם ערך, ווי קען א כהן וואס זיצט אין בית המקדש זיין א מבין אויף א בהמה טמאה?, נאר פון דא זעהט מען, אז "וען ס'פעלט זיך אויס, איז א כהן א מבין אויף אלעם...".

האט דער שינאווער רב געזאגט אויב נעמט איר זיך אונטער אויסצוטוהן דעם שייטל, גיי איך אריין אין שטוב, אז נישט גיי איך מיר אוועק פון דא.

פארשטייט זיך אז זי האט זיך געשעמט און זי האט צוגעזאגט, און דעמאלטס איז דער שינאווער רב אריין דארט אין שטוב.

*

דער שינאווער רב איז געווען א בעל קורא, האט ער געליינט די עשרת הדברות, ס'איז דא ביי דעם דער טעם העליון און ס'איז דא דער טעם התחתון, ביי טעם העליון איז לא תרצח מיט א קמץ, און ביי טעם התחתון איז מיט א פתח, זאגט ער אזוי, ער האט געליינט און ער האט זיך טועה געווען און געליינט ברבים דעם טעם התחתון, ער האט נישט געליינט דעם טעם העליון, און ער האט זיך מתבונן געווען פארוואס איז עס אים געקומען אז מ'האט אים אונטער געריקט פון הימל אז ער זאל ליינען אזוי, אלא מאי מ'האט אים געוואלט מרמז זיין אז ער זאל ליינען מיט א "פתח", צו וויזן אז ער דארף עפענען דאס מויל, מ'האט אים געוואלט מרמז זיין אז ער דארף צו זאגן מוסר, און נישט "קמץ".[6] א פתח איז עפענען דאס מויל, ער פלעגט אסאך אנהייבן אלס אן הקדמה, אז מ'האט אים מרמז געווען אז ווען מ'דארף זאגן דברי תוכחה, זאל ער זיך נישט צוריק האלטן, נאר זאל זאגן.

פונעם שינאווער רב איז דא זייער וויניג, אמאל האט ער געזאגט און אמאל נישט, ער האט נישט געזאגט יעדע וואך, ער האט אמאל געזומען א חומש און געוואלט זאגן תורה אויף די וואכעדיגע סדרה, און ער האט עס גלייך פארמאכט, און ער האט געזאגט "היליגע תורה, ס'איז מיר גארנישט שווער...".[7]

ס'איז דא אויך תשובות וואס ער האט געשריבן און משיב געווען (מלוקטים בסוה"ס עה"ת).

דער ספר דברי יחזקאל וואס איז דא, איז דורך איין איד וואס איז געווען דארט פון יאשלעניץ, א גאליציאנישע שטעטל און ער האט אפגעשריבן די תורות וואס איז געדרוקט אין דברי יחזקאל, ער איז געווען א שינאווער חסיד. דער שינאווער רב ז"ל אליין האט נישט געשריבן, ס'איז געווען איין איד וואס האט געשריבן... ער האט געהייסן ר' עקיבא ליבער, אזוי שטייט אין דברי יחזקאל אין די הקדמה [מבני המחבר].[8]

*

דער שינאווער רב איז אסאך ארום געפארן. ער האט געזאגט אז זיין שורש נשמה איז פון די ו' פון "ויהי בנסוע".[9] ער האט זיך געהאט זיינע ענינים.

אינטערסאנט, דער שינאווער רב האט אסאך געפאסט, מרבה געווען בתעניתים, זייער זייער אסאך, טאמער אבער ער איז געפארן האט ער נישט געפאסט, און געזאגט "ענה בדרך כוחי" (תהלים קב, קד), דער וועג איז אליינס א תענית, צוויי תעניתים אויף אמאל מאכט מען נישט, אבער אזוי האט ער זייער אסאך געפאסט.[10]

ער איז ארום געפארן צו קענען אסאך צדיקים. אין רוסלאנד, איז ער אויך געווען ביי אלע צדיקים. ער איז געווען אין די ליטא אויך, ער איז געפארן וועגן

---

6 עי' בספה"ק דברי יחזקאל (לשבועות) שזה היה בשנת תרמ"ג בחג השבועות ועורר אז כי איסור גדול יש לבנות ישראל לילך בבגדי פריצות ובפאה נכרית (שייטלעך) וכל איש ישראל מחויב למחות באנשי ביתו בכל כוחו המקום ירחם עלינו ויסור המכשלה הזאת מעלינו, עכל"ק.

7 עיין בס' גדול בישראל - טעננקא (עמ' רע"ב) שפע"א נתארח הרה"ק משינאווא זי"ע בעיר גרוסווארדיין, ובאותו זמן חגגו בעיר חנוכת בית המדרש החדש וביקשו שהרה"ק ישתתף במעמד חנוכת הביהמ"ד, והגאון רמ"ה פוקס זי"ל המרא דאתרא כיבד את הרה"ק שיאמר דברי תורה, שאלו הרה"ק האיך אומרים תורה, ענה לו הגאון נוטלים חומש ואומרים קושיא ותירוץ, פתח הרה"ק חומש ועיין בו אנה ואנה וכך עבר על כל הפרשה, וסגר את החומש ואמר: משה אמת ותרתו אמת, איך האב נישט קיין קשיא און איך דארף נישט קיין תירוצים, אמר לו הגאון: אבל העולם רוצים לשמוע איזה דבר, ולהתחזק באיזה הנהגה או מדה טובה, ענה לו הרה"ק: א"כ נוכל לומר, ופתח ואמר, כתיב בפרשתן וידבר משה אל ראשי המטות וגו' דהנה יש ג' אופנים שיכולים לומר דברי תורה, א' כשיש תועלת להמדבר בעצמו, וב' כשיש תועלת להשומעים, ג' כשהשכינה מדברת מתוך גרונו, ועפי"ז יש לפרש הכתוב וידבר משה, מנהיג ישראל, יוכל לדבר בא' מג' אופנים הנ"ל, "אל ראשי המטות", או שיש תועלת למנהיג העדה, "אל בני ישראל", או כשיש תועלת לבני ישראל, "לאמר" או מן השמים אומרים לו שיאמר דברי תורה.

8 וז"ל שם: והחסיד ר' עקיבא הכהן ליבער הי' בשינאווא במשך שנת תרל"ח [שעסק בהעתקת ספר הק' אור החמה וזהרי חמה שהגה"ק משינאווא הו"ל] ורשם כל הדברי תורה מושנה זו ועוד קצת משאר שנים כשנסע על שבתות ויו"ט.

9 עי' בס' י"ג אורות (ח"א) שדרכו בקודש של מרן הגה"ק משינאווא היה לנסוע הרבה, ואמר פעם על עצמו, דאיתא בספה"ק שכל יהודי יש לו שורש נשמתו מאות אחד בתוה"ק, ושורש נשמתו הוא מהנ' הפוכה של "ויהי בנסוע", ואמר על זה הרה"ק רבי שלמה'לע מבאבוב זי"ע (בנו של אחיו הגה"ק רבי מאיר נתן האלבערשטאם זי"ע בנו השלישי של מרן הק' מצאנז זי"ע) שהוא אין דרכו בכך אלא יושב בביתו תדיר ולא אהב לנסוע משום ששורש נשמתו הוא מאות ו' של "ובנחה יאמר".

ועיין בס' מהרש"ם הכהן (פר' לך) וז"ל: וכמ"ש כ"ק ש"ב אדמו"ר הגה"ק אבד"ק שינאווע זצללה"ה מה שמברכין בברכת השחר שעשה לי כל צרכי, ואח"כ צריך לברך אשר הכין מצעדי גבר, שפירוש באמת שעשה לי כל צרכי שהשי"ת ביכלתו לעזור לו שיהי' לו כל צרכו בזה המדינה ובזה העיר, שיהי לו פרנסה ושלום ולא יצטרך להיות נע ונד וגולה מעיר לעיר וממלכות למלכות, רק אשר הכין מצעדי גבר, שמן השמים הוא שילכו ישראל מגולה לגולה לממדינת למדינה עד ביאת גוא"צ.

והנה הרב הקדוש משינאווע זצל"ה אמר שאות ו' שלו, כי כל או"א יש לו אות בתורה הוא אות ו' מן ויהי בנסוע, שהי' דרכו ליסע בימי צעירותו לכל הרבנים הצדיקים להכיר אותם, וגם נסע למקומות שהי' צריך בשם להחזירם למוטב ולעשות טובות לישראל, כי לפמ"ש בזוה"ק הוא אות ו' אות קושטא שהוא אמת מהקב"ה, והה"ק משינאווע הי' נקרא איש אמת, כמו שהעיד עליו אביו הב"ק ש"ב הגה"ק הדברי חיים ז"ל בתשובות שלו. והה"ק ר"ש מבאבוב ז"ל אמר שהוא יש לו אות ו' מן "ובנוחה יאמר", כי ביכלתו להחזיר ישראל לתשובה ולתקן בביתו הכל, כי עשה ישיבה גדולה בעיר ווישניצא והי' מרביץ תורה, והי' לו חסידים ת"ח ורבנים ובעלי בתים נגידים ויר"א כי ביכלתו בביתו ג"כ לתקן זה שלא יצטרך ליסע ממקום למקום... ע"ש עוד בענין זה באריכות.

10 עי' בספה"ק דברי יחזקאל (פרשת שופטים) וז"ל: כי יפלא ממך דבר למשפט וגו' ובאת אל הכהנים וגו' ודרשת והגידו לך את דבר המשפט, אמר [הרה"ק משינאווא זי"ע] באכלי מזונות אצל מו"ח הגאה"ק ארי' דבי עילאי זלה"ה, עלה בדעתי לשאול עצת קדשו בענין תעניתים, וכשבאתי לפניו דיבר עם אחד, ואמר בזה הלשון: "פאסטן אז מען קען מהיכי תיתי, אך שאין זה העיקר", וכאשר שמעתי דברי קדשו לא שאלתי אותו יותר, כי שמעתי תשובה על אשר רציתי לשאול, עיי"ש מש"כ לפרש בזה הפסוקים.

**א עגונה, ביי די מעשה פון יאשע קאלב.[11] ער איז געווען אין טשארטקוב אויך (אצל הרה"ק רבי דוד משה מטשארטקוב ז"ל בן הרה"ק מריזשין ז"ל),[12] און מ'האט אים געגעבן א עליה, וועז מ'האט אים געפרעגט ווי אזוי ער הייסט, מ'זאל אים אויסרופן, האט ער געזאגט, אויף מיין כבוד מעג איך מוחל זיין, אבער אויף מיין טאטנ'ס כבוד קען איך נישט מוחל זיין, האט ער געזאגט 'בן מורה מורינו הרב רבי חיים יחיה'. ער איז ביי רבי אהרן טשערנאבלער אויך געווען אום געמאלדן, און רבי אהרן טשערנאבלער האט אים דערקענט.**

**דער שינאווער רב איז געווען אין ארץ ישראל אויך, ער איז געווען דארט איבער א יאר צייט (לערך י"ח חדשים), לאו דוקא אין צפת, אין צפת איז ער אויך געווען. ער איז געווען אין ירושלים אויך.**

**אין ארץ ישראל האט ער געהאט איינער פון די לעלובער רבי'ס וואס ער האט זיך באקענט מיט אים און ער האט געהאט מיט אים א גרויסן קשר, רבי משה צי רבי אלעזר מענדל, איינע פון די לעלוב'ער רבי'ס, מיט אים איז ער געווען אין ירושלים, און ער איז אויך געפארן קיין חברון.[13]**

**די גאנצע נסיעה איז געווען פלאי פלאים, ער האט אמאל געזאגט אז ער איז געפארן ווייל ער האט געוואלט זעהן עטיפת ישמעאלים, ער האט דאס געוואלט לערנען (בנוגע להלכה של עטיפת הטלית).[14]**

**וועז ער איז געווען אין צפת איז ער געווען אין די מקוה און ער האט באמערקט אויף א איד וועז ער איז אריין געקומען אין די מקוה און יענער איז שוין געווען דארט, און ער האט מרגיש געווען וועז ער האט אים באגעגנט דארט אין מקוה [ע"י טבילותיו שהוא צדיק נסתר] אז ער איז עפעס אן איש חשוב, און דער שינאווער רב האט זיך צוגעאיילט ווייל יענער איז ארויס געגאנגען פון די מקוה פריער, און ער האט זיך נאכגעפרעגט אויף אים האט מען אים געזאגט אז ער איז א פרעמדער, האט ער געפרעגט וואו ער שטייט איין, האט מען געזאגט אז ער שטייט איין דארט אין יענע אכסניא, איז דער שינאווער רב צוגעגאנגען צו די אכסניא, האט מען אים געזאגט אז ער איז שוין אוועק געגאנגען, האט ער געפרעגט וואו ער איז געגאנגען, האט מען אים געוויזן אויף וועלעכן וועג ער איז געגאנגען, האט אים דער שינאווער רב אנגעהויבן נאכצוגיין, און ער האט אים געזעהן פון דערווייטנס, האט יענער אנגעהויבן צו גיין שנעלער, דער שינאווער רב איז געווען א בעל כח, האט דער שינאווער אנגעהויבן צו גיין נאך שנעלער ביז ער איז אנגעקומען נאנט צו אים האט ער זיך געגעבן א דריי אויס און געזאגט 'שינאווער רב, וואס ארט אייך אז איך לעב...' (היינו שרמז לו שאם יתגלה צדקתו לבנ"א יזיק לו לאריכות ימיו) האט זיך דער שינאווער רב צוריקגעדרייט.**

**ער האט עס שפעטער דערציילט פארן פאטער, וועז דער דברי חיים האט אים געפרעגט וואס ער האט געזעהן אין אר"י, האט ער דערציילט די מעשה אז ער האט געזעהן א צדיק נסתר, אז ער האט אים באגעגנט אין די מקוה, און מיט'ן אויג האט ער באלד געכאפט אז דאס איז אזא צדיק נסתר.**

**דער שינאווער ברענגט אז ער האט אפגעקויפט אין ארץ ישראל א כתב יד פון ספר 'זהרי חמה'**

---

11 עי' בס' י"ג אורות (ח"א, מערכת שינאווא, עמ' ק"ד) שמביא העובדא באריכות, שהרה"ק רבי יהושע מקאמינקא (בנו של הגה"ק רבי שלום אבד"ק קאמינקא) השיא את בתו עם אברך בנש"ק בשם "משה חיים", הרה"ק משינאווא גם השתתף בשמחת הנישואין, ונתלוו אתו ההג"ק רבי משה מבאדדיוב, והגה"ק רבי שלמה מבאבוב, אחר זמן קצר, נעלם משה חיים, ואשתו נשארה עגונה ל"ע, והנה בעיר קראסיבראד (שעל יד טאמאשאוו) דר איש אחד בשם "יאשע קאלב" אצל זקינו, וקלסתר פניו היו דומין ממש ל"משה חיים", וגם הוא נעלם באותה תקופה, כעבור שנה בערך הופיע משה חיים לקראסיבראד וחשבו אנשי המקום שזה יאשע קאלב, ובעת ההוא נסע הרה"ק משינאווא לשב"ק לטאמשוב והכיר שם את משה חיים בין האורחים שבאו אליו, ותבע ממנו בתוקף שיתן גט לאשתו ויתירה מכבלי העיגון, ונעשה אז רעש ופרסום גדול מכל הענין, כי רבני פוילן ובתוכם הרה"ק רבי יהושע מטאמשוב הכירו את יאשע קאלב מאז ומתמיד ולכן טענו שזה האיש "יאשע קאלב", והרה"ק משינאווא עמד בשלו שאין זה כי אם משה חיים, וכן הרבנים הגאונים מבאדדיוב ומבאבוב תמכו דעתו כי כשהיה חתן ישנו הם עמו בעליה ודיברו ביניהם ענינים שונים, ושאלו להאיש אם זוכר מה ששוחחו אז ביניהם, ענה הן וגם הזכיר להם את דבריהם, גם מהבעל דבר לא היה אפשר לברר כי לא היה שפוי בדעתו ופעם אמר על עצמו שהוא "יאשע קאלב" ופעם אחרת אמר שהוא "משה חיים".

ועי' עוד בס' י"ג אורות (שם) שהרה"ק משינאווא לא הרפה ונסע לגדולי הדור כהגאון בעל נפש חיה, והגאון רבי יאשע בער מבריסק, שיצטרפו עמו להתיר האשה לנשא כשתקבל גט מאיש הזה (ולקח עמו את משה חיים שלא יברח), הגאון רבי יאשע בער הסכים עם הרה"ק משינאווא, ונתפעל כל כך מעוצם חריפותו ובקיאותו עד שהלך ללוותו בבגדי שבת, הרה"ק משינאווא חשב לנסוע גם לרבי יצחק אלחנן אב"ד קאוונא, אך רבי יאשע בער יעץ לו שלא יסע, כי לא יקבלוהו בכבוד הראוי לו היות שאינו מכירו, אחרי זה סדר לה הרה"ק משינאווא בעצמו את הגט בשינאווא, כי בנו הרה"ק רבי משה ששימש אז כאב"ד שינאווא היה מירא הוראה וחשש לדעת הסוברים שאין זה בעלה, העגונה היתה אשה צדקנית ואף לאחר שנתגרשה לא רצתה להנשא מחמת דעה האחרת, אולם הרה"ק משינאווא אמר שבכל זאת עשה מצוה בסידור הגט, כי בשעת נתינת הגט הרגיש בנפשו אור גדול (בלשונו: "עס איז מיר לעכטיג געווארן"), והגם שאין ברצונה להנשא, מכל מקום כיון שמצד הדין הותר להנשא הוקל לה כי יש לה פת בסלה.

עוד מובא שם, כי בעת ההוא איקלע הרה"ק רבי יהושע מטאמשוב פע"א להרה"ק משינאווא, ובעת עריכת השולחן אמר הרה"ק משינאווא: "כמו שהיום שבת קודש כן אמת שזהו משה חיים", נענה ואמר הרה"ק רבי יהושע מטאמשוב: "כמו שהיום שבת קודש כן אמת שזהו יאשע קאלב", עי"ש עוד.

12 עי' בס' י"ג אורות (ח"א, עמ' קכ"ה) שהרה"ק מטשארטקוב היה פע"א בפאטיק ונסע אליו הרה"ק משינאווא על שבת, ובהיותו שם ראה שבער"ש נתנו רק נרות על השולחן, ושכחו להניח חלות, ובשבת רצו החסידים לטלטל את השולחן, אולם הרה"ק משינאווא עורר אותם שאסור מטעם בסיס לדבר האסור, אך הם לא רצו לשמוע בקולו, לכן השעין הרה"ק משינאווא את עצמו על השולחן ולא הניחם לטלטלו.

13 עיי' בס' תפארת בית דוד (מהמקובל רבי משה יאיר ווינשטאק זצ"ל עמ' ל"ה) וכה סיפר: בשנת תר"ל ביקר בארץ הגה"ק רבי יחזקאל משינווא בעל "דברי יחזקאל" ובנו של הרב הקדוש מצנז בעל "דברי חיים" לפני בואו ירושלימה סר הגה"ק משינאווא לבקר בחברון עיר האבות, ושהה בה ימים מספר, כשנודע הדבר לרבי אלעזר מנדיל מיהר לשלוח לו מכתב בידי משמשו החסיד ר' צבי גריש, באמצע הדרך גברה סקרנותו של המשמש לראות מה כתוב במכתבו של הרבי, פתחו ולהפתעתו ראה אותיות אל"ף ביתיו"ת מפוזרות על פני האגרת מבלי שיוכל לצרפן למלים שלימות, הוא סגר את המכתב המשיך בדרכו לחברון ומסרו לידי הרב משינאווא, כשפתח הרב את האגרת והתחיל לקרוא מה שכתוב בה ניתר ממקומו וקרא בתמיה: מה? צדיק כזה ישנו בירושלים קדוש היודע לכתוב אגרת פלאים כזו, אני מוכרח תיכף ומיד לבקר אצלו ולראותו, ואכן בעבור יום היה כבר הגה"ק משינווא בירושלים ושמח לפגוש את הרבי ר' אלעזר מנדיל, ביום השבת התאכסן בביתו ושניהם בילו יחד מתוך רוממות הנפש.

ועיי' בס' דברי יחזקאל שרגא (פר' ראה) שהרה"ק רבי אלעזר מענדל אדמו"ר מלעלוב זצל"ה אמר לכ"ק אאזמו"ר רבי יחזקאל שרגא הלברשטאם זצל"ה אדמו"ר משינאווא יראה כבודו איך הרי ירושלים רוקדים לקבלת שבת קודש.

ועיי' בספר גנזי כתבים (ע' ל"ה) שמביא העתק מהמלצה שכ' הרה"ק משינאווא לכ"ק הרה"צ רבי אלטער בידערמאן זצ"ל בנו של הרה"ק רבי אלעזר מענדל מלעלוב זצ"ל בן הרה"ק רבי משה מלעלוב זצ"ל בן הרה"ק המפורסם מו"ה דוד מלעלוב זי"ע.

14 עיין בס' נמוקי או"ח (סי' ח' אות ב') שמאריך לבאר באריכות כל סדר עטיפת הישמעאלים, ובאות ה' מביא ד' הגמרא במס' שבת (דף ס"ה ע"א) הערביות יוצאות רעולות, פירש"י דרך ערביות להיות מעוטפות ראשן ופניהן חוץ העינים וכו' עכל"ה. הרי שאין מכסות ראשן עד העינים מלפניהם ולמטה, רק מלמטה מתעטפות סביב גרונם ופיהם כדי שישארו העינים מגולים, (כי בודאי אין לומר שעושין נקבים בטליתן במקום העינים שיסתכלו דרך שם), ואם הנשים מחמת צניעות אין מכסות העינים, כ"ש האנשים שאין מכסין טליתם על העינים דכנ"ל.

ובאות ו' כותב, וגם עתה רואין באר"ק ושאר ערי תורגמה הערביים הישמעאלים אשר מנהג אבותיהם בידיהם, גם במלבושיהם כנודע, ויעשו כן כשרוצה לילך במרוצה אז נוטל חלק אחד מבגדו הרחב העליון ומשליכו על כתפו וכורכו על צוארו, וכשהוא רפש וטיט ורוצה לרוץ אז גם החלק השני הוא מגביהו וכורכו על צוארו וזהו עטיפת הישמעאלים, כי אם יכסה פניו אז לא יראה אנא לילך כלל וכנ"ל, וכמו שנהג אדומו"ר הקדוש רבינו יחזקאל זי"ע הרב משינאווא' כי גם בעת עטיפת ישמעאלים שהוא עשית עיקר המצוה מן המובחר לעשות אז גם כדעת הגאונים והאריז"ל שצריכים עטיפת ישמעאלים, מ"מ צריכים לדקדק להמשיך למטה הטלית מצד ערפו ואחוריו שיהיה מכוסה בו ראשו ורובו של הגוף, כיון שעיקר מדינא היא ההלכה בזה בטוש"ע כדרך שבנ"א וכו', היינו עיקר עטיפת הגוף, ע"כ צריך להיות אז רוב הגוף ג"כ מכוסה כדי שלא יבטלו בעת עטיפת ישמעאלים המצוה בעיקרה להלכה שהוא עטיפת הגוף, והיינו רובו כנזכר, עיי"ש.

(מהקדוש הרמ"ק ז"ל), דער שינאוער רב האט עס געדרוקט, ס'איז א קבלה ספר.[15]

**ווען דער שינאוער רב איז געווען אין ארץ ישראל האט ער געוואלט פארן קיין מירון, און ער האט באקומען א סימן פון הימל אז ער זאל נישט פארן קיין מירון, שפעטער איז מען געווארן געוואהר אז מ'האט געדינגען גוים ווייל מ'האט געוואוסט אז ער פארט קיין מירון, זיי זאלן אים... כ'וויל נישט זאגן וואס.... האט ער געזעהן אז ס'שטייט אין ספר הגלגולים אז מ'זאל נישט פארן קיין מירון. נישט געווען אזוי פשוט, מ'איז געפארן בימים ההם מיט א אייזל..., א פחד פון א מעשה דאס.**[16]

*

**דער שינאוער רב האט זיך געהאט אייגענע מנהגים, נישט אלעס איז געווען צאנז. זיי האבן זיך אסאך געהאמפערט אין תורה, האב ובנו נעשו אויבים... [הכוונה לדברי הגמ' (קידושין ל:) לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער מאי את אויבים בשער אמר רבי חייא בר אבא אפי' האב ובנו הרב ותלמידו שעוסקין בתורה בשער אחד נעשים אויבים זה את זה ואינם זזים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה שנאמר את והב בסופה אל תקרי בסופה אלא בסופה].**[17]

**ער האט זיך אמאל געקריגט מיטן דברי חיים, און דער דברי חיים האט זיך צושריגן 'איך וויס נישט פון וואו ס'קומט זיך צו מיר אזא קינד'. אבער רבי מאטעלע האראנסטייפעלער** (חתן מרן הדברי חיים ז"ל) **וואס איז אויך געווען דארט, האט ער געזאגט 'איך וויס יא...'**

**ס'איז דא אינטערסאנטע מעשיות פונעם דברי חיים מיטן שינאוער רב, ס'איז געווען וועגן דעם קשר תפילין,**[18] **דער שינאוער רב האט האט אויך אנדערש געלייגט די תפילין, דער צאנזער רב האט געלייגט אשכנז'יש** (שמסובב הרצועות של היד לצד הגוף) **און דער שינאוער רב האט געלייגט אזוי ספרד'יש** (שמסובב הרצועות לצד חוץ), **די צאנזער אייניקלעך לייגן אלע היינט טוהן אזוי ווי דער דברי חיים, די שינאוער אייניקלעך לייגן אנדערש, און נאך אסאך מנהגים.**[19]

**ס'דא אסאך סיפורים פון דעם, דער שינאוער רב איז אמאל געווען אין צאנז און ס'איז געווען די ספירה פון 'הוד', און דער דברי חיים האט נישט געזאגט קיין תחנון און דער שינאוער רב איז געווען דארט ביים פאטער אין שטוב און ער האט אנגעהויבן צו קלאפן: וואס הייסט?! ס'שטייט נישט אין שו"ע מ'זאל נישט זאגן תחנון! ער האט געמאכט א גאנצן טומל איבער דעם מנהג פון נישט זאגן תחנון, און ער איז ארויסגעגאנגען און ער האט ארויסגענומען א מנין און ער האט געזאגט תחנון...**[20]

---

15 כידוע שהרה"ק משינאווא הדפיס הספרים הגדולים זהרי חמה על הזוה"ק מהרמ"ק זצ"ל. וז"ל הרה"ק משינאווא בשער הספר: 'אשר הקרה ה' עתה מקרה טהור לפני בהיותי באה"ק, והוצאתים לאור אני הק' יחזקאל שרגא האלברשטאם אבד"ק סטראפקוב'.

16 עי' בס' י"ג אורות (ח"א, עמ' קכ"ח) שכשהיה הרה"ק משינאווא בארה"ק רצה הרה"ק משינאווא לעלות למירון, לפני זה ניגש לארון הספרים לקחת איזה ספר, ונפל מתוכה ספר הגלגולים לר"ח וויטאל [שהיה אז בכת"י כי לא נדפס עד אז רק ל"ה פרקים הראשונים, וכשחזר הרה"ק משינאווא מאר"י הדפיסו בשלימותו בשנת תרל"ה] וכשהרימו הסתכל הרה"ק משינאווא בהספר בהדף שנפתח, וראה שכתוב שם (בסי' ס"ד) בזה"ל: "גם זה מצאתי מכתיבת יד מורי זלה"ה ולא הבנתי כוונת הדברים, וז"ל, ישמעאל בן אלישע ר' גמליאל בנו של ר' יהודה הנשיא רבינו נסים ורבינו טורדוס ר' חנינא בן דוסא ר' יהודה חסיד, גמילות חסדים, הוכח תוכיח, הרהורי עבירה, נפל ממנו ספר, או נפל לפניו, ונתחיל עתה בענין קרח ולא יבינהו עד ראותו תיקון שישי, הוא נתקוטט עם אביו, עד אשר קללו אביו, אין ראוי לילך למירון ולא לטבריה, וליונתן בן עוזיאל טוב מאוד וכבר נגזרה גזירה", ואמר הרה"ק משינאווא שהוא גלגול נשמת ר' גמליאל, ואביו הרה"ק מצאנז הוא נשמת רשב"ג, ולא הלך למירון, אח"כ נתוודע שאנשים מסוימים שכרו ערלים להרוג יהודי עם זקן אדום וכך וכך תוארו שיסע על דרך מירון, וכוונו על הרה"ק משינאווא, הערלים תפסו יהודי אחר והכוהו, ולבסוף ראו שטעו והניחוהו לנפשו, ואודות הרמז מספר הגלגולים ניצול בנס, וביום ט"ו באב שלאחריו נסע למירון.

ובס' חמדה גנוזה מסופר בנוסח שונה קצת שכשהיה הרה"ק משינאווא בארה"ק רצה פעם להיות בל"ג בעומר על הציון הקדוש של רשב"י במירון, אך שמע שיש שם תערובת גדול מאנשים ונשים, ותיכף אחר הפסח נסע למירון והתעכב שמה איזה שבועות, ורצה לתקן את ענין התערובות, ואמרו לו שלא יניחו לו לתקן זאת מכיון שהקדושים הקדמונים לא מיחו, והרה"ק הסביר להם כי אפילו בביהמ"ק שהיתה קדושה ביותר עכ"ז תיקנו שלא יהי' שם תערובות, כ"ש הכא שצריכים לתקן, ובאופן אחר הוא שמחה של הוללות, כי כן נפסק הדין (רמב"ם פ"ו הל' יו"ט הלכה כ"א) והמה בשלהם לא הניחו לתקנו, התיישב עצמו שילך לטבריה על הציון של ר' מאיר בעל הנס, הכין עצמו לנסוע לטבריה, ובתוך כך בא אליו איש אחד ואמר לו: פאלנישע רבי, אולי יקנה אצלי כתב יד ספר הגלגולים מהאר"י הקדוש, כי עד אז לא נדפס רק שלושים ושש פרקים הראשונים, והספר הוא ע"ב פרקים, וביד האיש הזה היה הכתב יד של הששה ושלושים פרקים האחרונים, לקח מאתו הכתב יד ופתח אותו, ותיכף בפתיחה ראשונה ראה שכתוב שם בזה"ל: ונתחיל עתה בענין קרח "ולא יבינהו עד ראותו"... הוא נתקוטט עם אביו, עד אשר קללו אביו, אין ראוי לילך למירון ולא לטבריה, וליונתן בן עוזיאל טוב מאוד", כאשר ראה זאת לא נסע עוד לטבריי והבין מזה שלא ילך עוד למקומות הנ"ל רק לקבר יונתן בן עוזיאל, כי בטבריה ג"כ לא הי' ניחא לי' כי שמע שהולכים שם כהנים על הציון של עפ"י דין, אבל בקבר יונתן בן עוזיאל נעשה עפ"י דין שיהי' ביכולת הכהנים לילך על הציון, ופירש הדברים של שער הגלגולים "ולא יבין עד ראותו", כפשוטו, כי לא יוכל להבין פי' הדברים עד שיבוא המעשה לידו, אח"כ נתוודע שהי' לו נסים גדולים במה שנסע ממירון קודם ל"ג בעומר ולא הי' שם על ל"ג בעומר, כי אנשי בליעל שכרו ערבי אחד להרוג אותו בל"ג בעומר כי בתוך עם רב שיש שם יהיה ביכולתו להורגו בערמא ר"ל.

17 וכן ידוע שהיו חולקין ביניהם בכמה הלכות, והצדיקים המליצו על זה הפסוק ולמדה את בני' עד תמ"ם שהוא הראשי תיבות תפילין, מזוזה, מילה, שבג' הלכות אלו בפרט היה להם חילוקי דיעות בהלכה. הנהגה זו עוררה את פליאתם של האנשים ולא ידעו את פשר הדבר. ומסופר שאחיו הרה"ק מקשאנוב רצה פעם אחת להתערב ולהגן על כבוד אביו, אמר לו אביו: השמר לך, כי אתה משחק באש.

18 כידוע היה כמה חילוקי דעות בין הרה"ק משינאווא ואביו הרה"ק מצאנז בעניני הלכה, וא' מהם היה באופן עשיית קשר של תפילין, שמרן הד"ח היה עושה ד' כפולה, והרה"ק משינאווא עשה קשר כעין מ' סתומה.

בספר קול סופרים (אות י"ג) מהרה"ג מו"ה שלום יוסף קליין ז"ל מזענטא מובא דעת הרה"ק משינאווא שמצוה מן המובחר לעשות קשר פשוט כמקובל, אשר בניקל אפשר להרחיבו או לקצרו כפי הצורך, וכן נהג הלכה למעשה אחרת ממנהגו של אביו הקדוש שהקפיד לעשות דוקא בתפילין של ראש הקשר המיוחד 'דלי"ת כפולה' מעשה אומן הנקרא קשר של רבי נתן אדלער, והוא ותלמידו החת"ם ובניו אחריו נהגו לעשות קשר מיוחד זה, וכדי לעשות קשר מסובך כזה שלח מרן הקדוש מצאנז שליח מיוחד לעירו של החתם סופר פרעשבורג כדי ללמוד ממומחה אחד שהיה שמה, ואשר ידע לעשות מלאכת מחשבת זו, אמנם טעמו ונימוקו של הרה"ק משינאווא הואיל והקשר המיוחד הזה יודעים לעשותו רק יחידי סגולה בעולם וקשה ללמוד אותו, והרצועות שהן של עור מטבעם מתרחבים במשך הזמן ויש צורך לקצרם, וקשה למצוא מומחה שיודע לטפל בקשר כזה, א"כ יכול לצאת ח"ו תקלה של הנחת תפילין שלא כמצותו וחשש ברכה לבטלה.

ועיין בס' דברי יחזקאל החדש (עמ' ש"ב) שהגה"צ רבי יעקב יחזקי' גרינוואלד זצ"ל אב"ד דיארע שאל להרה"ק משינאווא מדוע אינו נוהג בעשיית קשר תפילין של ראש כמו אביו הדברי חיים, ענה לו באשר מימות יהושע בן נון לא היה יהודי אשר השקיע כה הרבה כוחות בהלכות תפילין כמו רבו השר שלום מבעלזא, והוא עשה קשר פשוט כזה, לכן עושה אני ג"כ כמוהו.

ועיין בס' הדרת קודש מהגה"צ רבי יחיאל מיכל היבנער זצ"ל אב"ד ניזוב שבהספידו על הרה"ק משינאווא. סיפר שפע"א נסעתי עם מרן הקדוש משינאווא בצווותא חדא כמה פרסאות לצאנז, והתפללנו באם הדרך וראה כי הקשר של ראש שלי יכולין להזיזו ממקום למקום, וכאשר ראיתי אצל כמה בע"ת, וציוה עלי לעשות קשר של קיימא, כי כן קיבל בבעלזא מאבי עד שר שלום הרה"ק מהר"ש, עפ"י שורת ההלכה דכל קשר שיכול להתירו ביד אחת אינו קשר, ואני לא נרתעתי מדבריו יען שהרגלתי כן מזמן רב, אבל הוא נתן עינו עלי בצאנז, והקפיד עלי, וציוה לעלם אחד לתקן לי הקשר כרצונו, עיי"ש.

19 דהיינו בדבר קביעות מקום המזוזה, שמרן הד"ח סבר שרק בפתח החיצון צריך להיות בטפח הסמוך לחוץ, אבל בשאר הפתחים אין צריך להיות כן, והרה"ק משינאווא טען שבכל פתח צריך להניח המזוזה בטפח הסמוך לחוץ, ועיי' אריכות בזה בשו"ת מנחת אלעזר (ח"א סי' ל"ו) עיי"ש. וכן היה חולקין בהיתר של שטר מכירה של שבת עיי' בתשו' דברי חיים (מהדו"ת סי' כ"ט). וכן עיי' בס' י"ג אורות (עמ' רמ"ט) שהרה"ק משינאווא נכנס לבית אביו אחר הסתלקותו וראה שאין שם אמה על אמה זכר לחורבן ולקח סכין ובעצמו קילף את הסיד. ועיי' בס' מראה אש (אות נ"ד) שהיה במרחץ קרעניץ אצל הרה"ק משינאווא זי"ע והיה שם סיפור עם ילד שלא נימול כראוי, וא' הראה את דברי הד"ח בתשו', והרה"ק הוציא איזה ספר ששם היה כתוב שבעיקבתא דמשיחא הבן יחלוק על אביו בענין שבת ומילה והלכה כדברי הבן.

20 עי' בס' י"ג אורות (ח"א, מערכת שינאווא) שמביא שדבר זה היה בפעם הראשונה כשהרה"ק מצאנז זי"ע איקלע בימים שאחר פסח שני לרודניק (שהי' מקום רבנותו לפני בואו לצאנז) בלווית בנו הרה"ק משינאווא וחתנו הגה"ק ר' מרדכי דוב מהארנסטייפל, ולפי הוראת הרה"ק מצאנז לא אמרו הציבור אז תחנון, על שאלת הרה"ק משינאווא לטעמו של

דער דברי חיים האט דאך געפירט טיש יעדן טאג, און דער שינאוער רב איז יענעם טאג נישט געקומען צום טיש... צוואנציג יאר שפעטער וועט דער דברי חיים האט שוין נישט געלעבט, איז דער שינאוער רב געווען אין צאנז און ס׳איז אויך געווען ׳הוד׳. מענטשן האבן געדענקט די מעשה און דער בעל תפילה האט שוין געוואוסט אז מ׳דארף היינט זאגן תחנון, האט ער זיך געמוזט זאגן תחנון. האט דער שינאוער רב אנגעהויבן קלאפן אויפ׳ן טיש: דא אין שטאט איז ׳אתריה דמר׳, דא איז דער טאטע ז״ל געווען און ער פלעגט נישט זאגן קיין תחנון אום הוד און מ׳טאר נישט משנה זיין!.

איז עס געווען א חידוש וויייל דער עולם האט דאך געדענקט די מעשה, האט עמיצער אים געפרעגט אז דעמאלס איז דאך אזוי געווען [כל הסיפור שהי׳ לפני כ׳ שנה], האט דער שינאוער רב פארציילט אז דעמאלס האט זיך אים געהלומ׳ט ביינאכט אז ער זעהט ווי דער פאטער דער דברי חיים פירט טיש און ער איז אנגעקומען, און אידן האבן זיך אויפגעהויבן פונעם פאטער׳ס טיש און זיי זענען אריבערגעקומען צו זיין טיש, אזא חלום האט ער געהאט, ער האט פארשטאנען דעם עומק הדברים פונעם חלום, האט ער געזאגט: איך בין נישט ממלא מקום דעם טאטן!.

דערפאר איז ער נישט געקומען צום טיש יענעם טאג וויייל ער האט געפאסט א תענית חלום, און דעמאלס האט ער געזאגט תחנון און געטוהן אפאר זאכן פארקערט פונעם פאטער - אלעס צו וויייז אז ער נעמט אים נישט איבער..! דורכדעם האט דער דברי חיים געלעבט בערך נאך צעהן יאר. האט ער אויסגעפירט: דאס איז דעמאלס געווען - אבער יעצט אז מ׳איז דא אין טאטנ׳ס שטאט באתריה דמר טאר מען נישט משנה זיין!.[21]

*

ס׳איז דא די באקאנטע מעשה אז דער שינאוער רב איז געווען אין צאנז, און זיי האבן זיך געקריגט איבער׳ן שבת-היתר,[22] ס׳איז געווען א גרויסער פלפול, א גרויסער וויכוח, און דער דברי חיים האט געזאגט ׳ענוג געווען אויף היינט, מ׳וועט ממשיך זיין מארגן׳, און דער שינאוער רב איז אוועק געגאנגען, און ווען ער איז געווען אין די אכסניא האט דער שינאוער רב געזאגט פאר זיין משמש, ער זאל אים גיין ברענגען א שולחן ערוך יורה דעה, זאגט אים דער משמש, ׳דאכט זיך אז הל׳ שבת שטייט אין אורח חיים׳, זאגט דער שינאוער רב ׳אבער הל׳ כיבוד אב ואם, וויסן ווי אזוי זיך צו קריגן מיט א טאטע, שטייט אין יורה דעה׳.

*

דער שינאוער רב איז געווען א שטארקער מדקדק בהלכה, ער האט נישט פארשוינט קיינעם.

מיט רבי אייזיקל זידיטשויבער - האט דער שינאוער רב געהאט עפעס צוטוהן... נישט מיט אים אליינ׳ס האט ער געהאט צוטוהן, נאר אין די זידיטשויבער געגנט, איז געווען אידן וואס האבן געמאכט געלט פון אויל, היינט הייסט עס נאפט - זיי האבן געהאט נאפט גרובן׳ס - און ס׳האט געארבעט שבת, מיט א היתר מכירה, און דער שינאוער רב איז דאך געווען אקעגן דעם היתר מכירה האט ער געהאלטן אז דער זידיטשויבער רבי איז נישט מוחה אקעגן דעם, האט עס אים פארדראסן, דער זידיטשויבער האט זיך געפילט פארווייטאגט פון דעם, און ער האט זיך אפגערעדט פארן דברי חיים - צי געשיקט דורך א שליח - און דער דברי חיים האט געזאגט אז ער מוז אים גיין מפייס זיין, און אים געהייסן מקבל נזיפה זיין מיט די זאקן. דאס איז שוין געווען צופיל פארן שינאוער רב - וויייל ער האט דאך געהאלטן אז ער איז געערעט מיט די הלכה - אבער דער טאטע האט אים דאך געהייסן... האט ער זיך מיישב געווען אז ער וועט גיין תשעה באב, ווען מ׳גייט אין זאקן, איז ער געגאנגען תשעה באב ביינאכט נאך די קינות, און איז אריינגעקומען מיט די זאקן, דער זידיטשויבער רבי איז געזיצן אויף א תשעה באב בענקל, און ס׳האט זיך געדאכט פארן שינאוער רב אז דאס בענקל איז אביסל העכער (משלשה טפחים), האט ער געזאגט ׳איך וויל זיך מיט אייך מפייס זיין אויפן עבר, אבער זידיטשויבער רבי, זייט׳ס מיר מוחל, איך מיין אז דאס בענקל אויף וואס מ׳זיצט איז צי הויעך׳, דאס איז געווען דער פיוס... ער האט זיך אראפ געבויגן און געמאסטן און געזאגט ׳כ׳מיין אז דאס איז צי הויעך...׳, אזא איש אמת איז דער שינאוער רב געווען.

*

כ׳האב געהערט פון טאטן ז״ל א מעשה, נעבן סיגוט איז דאך דא א שטעטל בערבעשט, און דער וואלאוער רב רבי יוקל (הגה״ק רבי ישראל יעקב יוקל ז״ל, בן הגה״ק רבי שמואל מגארליץ ז״ל, חתנו של דודו אחי אבוי מרן הייטב לב ז״ל) איז געווען רב אין בערבעשט, און ווען דער פאטער רבי שמואל איז אוועק, איז רבי יוקל געפארן קיין גארליץ (להיות שם ממלא מקום אבוי ברבנות) האט ער אריינגעשטעלט זיין איידעם רבי רפאל גראס אין בערבעשט, ער זאל זיין דארט דער רב אנשטאט איהם.

דארט איז געווען א ראש הקהל וואס האט איהם נישט געוואלט, נאר ער האט געוואלט אז דער זוהן דער לאפושער רב (הגה״צ רבי משה דוד טייטלבוים ז״ל) זאל זיין דארט רב, אבער דער שווער (הגה״ק רבי יוקל ז״ל) האט איבער געגעבן דאס רבנות פארן איידעם (הגה״צ ר׳ רפאל ז״ל).

דער ראש הקהל האט איהם אויסגעטיילט גרויסע צרות - אינדערהיים אז דער ראש הקהל האט געוואלט האט ער געקענט אויסטיילן ביטערע צרות.

---

דבר, ענה לו אביו: בני היקר, איתא בזוה״ק שלאחר פסח שני בספירת הוד עדיין התרעין פתוחין, ענה הרה״ק משינאווא: אדרבה, אם התרעין פתוחין אז כ״ש שצריכין לומר תחנון, ותיכף ומיד יצא הרה״ק משינאווא לפרוזדור ביהמ״ד ואמר תחנון...

21 עי׳ בס׳ ׳רביה״ק משינאווא׳ (חלק א׳ עמ׳ קע-קעג) עוד פרטים נפלאים על סיפור זה בשם הגה״ק מנאסויד זצ״ל ששמע מפי הרה״ק רבי מרדכי דוב מהורנוסטייפל זי״ע גיסו של הרה״ק משינאווא זי״ע והיה עד נוכח לכל השתלשלות המאורע, ואליו גילה הרב משינאווא את דבר החלום וסיבת התנהגותו כך להמתיק הדינים מעל אביו הקדוש.

וע״ע ׳עשר צחצחות׳ (מערכה ט אות כט) שמביא בקצרה: ״כתב לי ידי״נ הגר״א איטינגא שי׳ מדוקלא וז״ל: ״נודע כי בנו הרה״ק משינאווי היה נוסע תמיד לצדיקים אחרים והיה חולק בכמה דברים על אביו הרה״ק, וכאשר סיפרו לו פעם מאביו איזה מנהג או סיפור היה דרכו לומר: ״למה תספרו לי מאבי? איך בין נישט דעם טאטנ׳ס חסיד״. והסיבה היתה יען כי פ״א חלם לו בחזיון לילה כי קרבו ימי אביו למות והגיע זמנו להיות מנהיג הדור תחת אביו, ובאשר רצה להאריך ימי חיי אביו, לכן היה חולק עליו ואמר עליו שהוא איננו חסיד שלו - כלומר שאביו איננו מנהיג הדור והוא כבר המנהיג את הדור כדי שיישאר אביו בחיים״.

ואכן כבר העיד הרה״ק מגארליין שאחיו הגה״ק משינאווא החזיק את אביהם בעולם כ״ב שנה.

22 גופא דעובדא הכי הוה, כשברח הרה״ק מריזשין ז״ל מרוסלאנד לגאליציע שהשתייכה אז למלכות עסטרייך-אונגארין, תבעה ממשלת רוסלאנד שיסגירוהו אליהם, וכדי להצילו קנו החסידים בשבילו אחוזה שקורין ׳גיט׳ (ההיינו שדות עם בעלי חיים כגון סוסים ופופות וכיו״ב) בעיר פאטיק, שלפי חוקיהם נעשה כל בעל אחוזה כאזרח ואז אינם חייבים להסגירו למדינה אחרת. בימים ההם נתחייב כל מי שהיה לו סוסים להשאילם על זמן מסוים לממשלה לצורך הצבא, וגם מאחוזת הרה״ק מריזשין באו לקחת את סוסיו לצבאו, ונצטער אותו צדיק שיעבידו אותם בשבת קודש (עי׳ בשו״ע סי׳ רמ״ה). ובעת ההוא נזדמן הרה״ק מצאנז לשבת אצלו, ואמר לו הרה״ק מריזשין, הלא אתם מבית דין של מעלה, תחפשו נא דרך היתר שלא אעבור משום שביתת בהמתו על ידי אנשי הממשלה, ולזה ערך אז הרה״ק מצאנז ההיתר של שטר מכירה, עי׳ בשו״ת דברי חיים (מהדו״ת סימן כ״ט), ועיי״ש דלא התיר רק משום שראה שבאו לחשש איסור שביתת בהמתו ועוד.

ועל כן חלק אז הרה״ק משינאווא על אביו שאין להתיר דבר זה לרבים, וכל ההיתר הוא רק בשעת הדחק, ולא לסמוך עליו לכתחילה, ויסופר כי פע״א בליל שב״ק בשולחן הטהור של הרה״ק מצאנז זי״ע אחרי אמירת התורה, עלה הרה״ק משינאווא להבימה, והכריז שאביו מתיר לחלל שבת בזה שהתיר לעשות שטר מכירה, והרה״ק מצאנז הי׳ שרוי אז בדביקות, והתעורר מדברי הרה״ק משינאווא, ושאל: ״מי זה, אה, רבי יחזקאל׳ע, כל מעשיו לשם שמים...״.

דער רבי רפאל איז געווען א שינאווער חסיד - ער איז געקומען פון מעליץ - און נישט נאר ער איז געווען א שינאווער חסיד, נאר די גאנצע משפחה זענען געווען שינאווער חסידים. אמאל איז ער געווען זייער דערביטערט פון די קווטשערייע וואס מ׳האט איהם אזוי געקווטשט, האט ער געשריבן א בריוו פאר זיין ברודער - וואס האט געוואוינט אין מעליץ - וואס איז אויך געווען א שינאווער חסיד, ׳וען דו פארסט איריין קיין שינאווא זיי מיך מזכיר פאר׳ן שינאווער רב׳, און ער זאגט אזוי, וואס איז די גבורה פונעם ראש הקהל? וויל ס׳גייט איהם גוט, ער איז מצליח אין די געשעפטן, במילא האט ער צייט צו רודפ׳ן דעם רב, אז דער שינאווער רב וועט איהם א דרוק טוהן אין זיינע געשעפטן, וועט ער האבן צו טוהן מיט זיך, וועט ער האבן די דאגות, וועט איהם זיין קאפ ליגן אין אנדערע זאכן, וועט ער איהם צורוה לאזן, במילא בעט ער דעם שינאווער רב ער זאל זעהן עפעס צו טוהן.

רבי רפאל׳ס ברודער האט באקומען דעם בריוו, און ער איז געפארן קיין שינאווא, דער שינאווער רב האט דאך געקענט דעם רבי רפאל - ער איז געווען זייער א ערנסטער איד - זאגט דער שינאווער רב ׳לאמיר זעהן דעם בריוו׳, האט ער געוויזן דעם בריוו. דער שינאווער רב איז געווארן זייער פארטראכט, און ארויף געלייגט די האנט אזוי, נאכדעם רופט ער זיך אן ׳מ׳קען דעם איד גארנישט טוהן ער האט זכותים, ער איז א גרויסער מכניס אורח, ער האט א אפענע שטוב, פתו מצויה לעוברי דרכים, אזא איד קען מען נישט טשעפען! שרייב פאר רבי רפאל אז ער זאל פראבירן זיך איבער בעטן מיט איהם אפשר וועט עס גיין׳.

דער ברודער האט אוועק געשריבן פאר רבי רפאל די גאנצע מעשה, וען רבי רפאל האט באקומען דעם בריוו האט ער געזעהן אז דער שינאווער רב זאגט איהם אז ער האט נישט קיין בירה, און די עצה איז אז ער זאל פראבירן זיך איבער בעטן, איז ער אריבער געגאנגען צו דעם ראש הקהל און איהם פארציילט די גאנצע מעשה - דער שינאווער רב האט איהם נישט געקענט - אז דער שינאווער רב האט פראבירט צו גיין אנטאפן וואו מ׳דארף אבער ער האט געזעהן אז אזא איד קען מען גארנישט טוהן וויל ער איז א מכניס אורח. דער איד איז נישט געווען קיין גאנצער נאר, ער האט פארשטאנען אז דער שינאווער רב איז איהם נאכגעגאנגען און איהם געוואלט... נאר ס׳איז איהם יעצט געראטן איז ער ניצול געווארן, האט ער זיך איבער געבעטן מיטן רב און איז געווארן זיין ידיד.

*

ביים שינאווער רב איז אמאל געקומען א חתן און ער האט דערציילט אז ער גייט חתונה האבן און ער דארף עולה זיין, און מ׳וועט אים אויפרופן צו מפטיר כנהוג, אבער ער קען נישט קיין עברי, און ער וועט ווערן מבויש, האט ער זיך באקלאגט פארן שינאווער רב.

האט אים דער שינאווער רב געפרעגט וואו ער וואוינט, אין וועלכע שטאט ער וועט עולה זיין, עס איז געווען אין א גאליציאנער שטעטל. ער האט אים געפרעגט וען עס איז דער אויפרוף, און דער שינאווער רב האט איינגעמאלדן אהין אז ער קומט אויף שבת, און ער איז טאקע אנגעקומען אויף יענעם שבת, און ער האט געדאוונט אין יענעם ביהמ״ד וואו דער חתן האט עולה געווען, און ער איז געווען דער בעל קורא. וען מ׳האט אויפגערופן דעם חתן צו מפטיר האט דער שינאווער רב אנגעהויבן צו קלאפן אין טיש, און ער האט געמאכט א רעש אזוי האט קיינער נישט געהערט וואס דער חתן האט געזאגט.

דאס איז געווען די מצב אמאל, א חתן האט נישט געקענט קיין עברי.

*

דער שינאווער רב האט געהאט א גבאי וואס האט געהייסן רבי שלמה זלמן סאנדער (שהי׳ נקרא ר׳ זלמן גבאי), און ווען דער שינאווער רב איז נסתלק געווארן, איז ער געפארן וואוינען קיין דעעש, וויל דער רבי האט געזאגט אויף אים אז ער איז דער צדיק הדור.

דער שינאווער רב האט געהאט אסאך גבאים, אז איינער האט נישט געהאט קיין פרנסה, האט ער אים געזאגט ער זאל קומען ווערן ביי אים גבאי,[23] ׳אפילו איך האב שוין א גבאי וועט זיין נאך א גבאי׳.

אויף דער עלטער האט ער אוועק געשיקט די גבאים, און האט געזאגט אז ׳כ׳האב שוין נישט קיין כח צו משמש זיין אזויפיל גבאים...׳.

ער האט געהאט א גבאי, רבי אנטשיל גבאי, און ער האט געהאט רבי אברהמ׳לע גבאי (ר׳ אברהמ׳לע פלאסטער),[24] ער האט געהאט אסאך גבאים, און רבי שלמה זלמן איז אויך געווען א גבאי.

מיט רבי אנטשיל איז אויך דא אסאך מעשיות צו דערציילן.

כ׳האב עס אויך געהערט פונעם טאטן ז״ל, אז דער שינאווער רב האט אמאל געוואלט ארויס פארן, און דער רבי אנטשיל איז געווען א קלוגער איד, און ווען מ׳האט זיך געגרייט צו פארן, האט רבי אנטשיל אויך געוואלט מיטפארן, וויל אויפן וועג וועט ער מאכן גבאי געלט. דער שינאווער רב האט אים געזעהן אז ער האט אויסגעפיצטע שיך, פרעגט ער פאר רבי אנטשיל, ׳וען האסטו אויסגעפיצט די שיך?׳, האט ער געענטפערט, ׳פריער׳, פרעגט אים דער שינאווער רב וויסטו דען נישט וואס עס שטייט אין צוואת רבי יהודה החסיד (סי׳ ל״ט) אז אין די טאג וואס מ׳פארט זאל מען נישט פיצן די שיך, זאגט רבי אנטשיל אז ער האט נישט געוואוסט, זאגט אים דער שינאווער רב, ׳אנטשיל, איך קען דיך נישט מיטנעמען, וויל דו האסט אויסגעפיצט די שיך׳, פראבירט ר׳ אנטשיל, ׳רבי, איך טוה אן די אנדערע שיך, און איך לאז דא די שיך׳, זאגט אים דער שינאווער רב, ׳עס שטייט נישט אין צוואת רבי יהודה החסיד אז מ׳זאל נישט פארן מיט די שיך וואס מ׳האט זיך אויסגעפיצט אין דעם טאג, נאר ס׳שטייט ״לא ימשח מנעליו ביום שיוצא לדרך״, ס׳איז א סכנה מיט דיר אזוי צו פארן, און כ׳האב מורא מיט דיר צו פארן׳, און ער האט אים איבער געלאזט אין שינאווא.[25]

---

23 עי׳ בס׳ י״ג אורות (ח״א, עמ׳ קי״ח) שא׳ משמשי הרה״ק משינאווא הי׳ הרה״ח ר׳ אלטער געווירץ ז״ל, מתחילה לא רצה הרה״ק לקבלו כמשמש, אך היות שחיפש ממה להתפרנס עשה תחבולה שלקח עגלה מלאה חול ועבר על יד חלון הרה״ק משינאווא כאילו מובילם למכירה, וכשהבחין בו הרה״ק משינאווא לא הי׳ יכול לסבול שנכד הרה״ק הרבי ר׳ אלימלך יעסוק במלאכה בזויה, והחליט לקבל אותו למשמש.

24 עיין בס׳ י״ג אורות (ח״א) שהרה״ק מגארלין אמר בצחות לשונו על הגבאי בשינאווא הרה״ח ר׳ אברהמ׳לע פלאסטער: אז דער רבי איז א מכה, דארף דער גבאי זיין א פלאסטער.

25 עיין בספר שבעים תמרים (ביאור על צוואת רבי יהודה החסיד להגאון החסיד ר׳ חיים שמעון דוב אב״ד הארקי, מחסידי כ״ק אדמו״ר הצמח צדק) שכתב על זה ״שמעתי מפי מגידי אמת בשם קדושי עליון שהדברים עתיקים ויש בזה סוד נורא וכן כתב לי אדוני אבי מו״ר הרב המאור הגדול נ״ע וז״ל שמעתי מאחד ששמע מאדמו״ר הזקן נבג״מ זיע״א הוא בעל השו״ע והתניא, שאמר על דבר מה שכתב בצוואת רבי יהודה החסיד שלא יסוך מנעליו ביום צאתו לדרך, אם נבאר טעמו של דבר זה יהי׳ החיבור חיבור גדול כחיבור של״ה הקדוש עד כאן לשונו, ועתה תחזה איך דברי הצוואה הזאת עומדים ברומו של עולם, אשר רק למיעוט ידיעתינו נראים הדברים מתמיהים על כן יהזר האדם בזה״.

ועל דרך זה מצינו בספר רשימות דברים ששמע מהחסיד ר׳ שמואל גרונם משפיע דישיבת תומכי תמימים בליובאוויטש שעל מה שכתב רבי יהודה החסיד שביום שאדם הולך לדרך אל יסוך את מנעליו תמה הבעל שם טוב ״איך ילוד אישה ישיג כל כך״.

והגאה״ק מבוטשאטש כ׳ בספרו מילי דחסידותא ״ואם חידש ביום הליכתו כשעדיין לא עלה אז בדעתו הליכה קיל, וכל שכן אם נעל קודם התחלת מחשבתו לילך״.

דער טאטע ז"ל האט דערציילט די מעשה, אמאל מוצאי שבועות, איז ער געווען פארקאכט און פארפארעט אין א ענין, האט ער געזאגט פאר"ן גבאי"ן, איך שפאר צו די טיהר, און לאז נישט אריין קיין איינעם, ס'איז געווען א ענין וואס ער האט געדארפט זיין אליין. ס'איז דאך געווען מוצאי שבועות, און אויף שבועות איז געקומען א עולם. געווענליך ווען ס'קומט א עולם, פאר מ'פארט אהיים גייט מען זיך געזעגענען. מ'האט זיך געוואלט געזעגענען, אבער דער שינאווער רב האט דאך פארמאכט די טיהר. מ'וואלט און מ'וואלט נאך א שעה און נאך א שעה, ס'איז שוין אסרו חג, מ'וויל אריין גיין, אבער מ'קען נישט, דער גבאי לאזט נישט אריין 'וואס זאל איך טוהן, דער רב האט צוגעשפארט די טיהר'.

איז געווען דארט א איד א עושר וואס האט געוואלט אהיים פארן, אבער ער האט דאך נישט געקענט אהיים פארן פאר ער וועט זיך געזעגענען, איז ער צוגעגאנגען צום גבאי"ן און דערלאנגט א מנה יפה, און זאגט איהם ער זאל ערלעדיגן מ'זאל קענען אריין גיין. דער שינאווער רב איז געזיצן ביי זיך אין צימער און עוסק געווען אין זיין עבודת הקודש וואס ער האט געדארפט צו טוהן, און דער גבאי דרייט זיך אזוי ארום איינעם פאדער צימער און רעדט צו זיך אזוי הויעך, 'נו, וועט מען אין יערוסלאוו עסן פת פלטר, ס'איז דען געפערליך פת פלטר?, ס'איז דען א איסור דאורייתא?, ס'איז דאך נישט קיין דאורייתא!,[26] ער האט כאילו אנגעשריגן איינעם, און געזאגט 'וואס פארפירסטו?, וועט מען עסן אין יערוסלאוו פת פלטר!, אזוי האט ער ארום שפאצירט מיט 'יערוסלאוו' און 'פת פלטר'.

ביז דער שינאווער רב האט אריינגעהערט ווי מ'רעדט אינדערויסן, האט דער שינאווער רב איהם אריינגערופן און געפרעגט וואס גייט דארט פאר, האט דער גבאי געזאגט אז אין יערוסלאוו איז דא א בעקער וואס באקט פאר"ן עולם, און ער איז יעצט דא, און ער וויל נישט אהיים פארן, במילא איז נישטא דארטן א אידישער בעקער, איז ביז דערווייל עסט מען דארט פת פלטר, און ס'איז נישט אזוי געפערליך, ס'איז נאר פת פלטר. זאגט דער שינאווער רב, ביי דיר איז דאס אזא לייכטע זאך?!, א איד דארף עסן פת ישראל. זאגט דער גבאי, איך בין דען עפעס שולדיג?!, איך זאג איהם ער זאל שוין אהיים פארן, און ער זאגט מיר אז ער וויל נישט. פרעגט דער שינאווער רב פארוואס פארט ער נישט אהיים?, זאגט דער גבאי, ער איז געווען דא אויף שבועות, און ביז ער גיעזעגט זיך נישט ביים רבי'ן וויל ער נישט אהיים פארן. זאגט איהם דער שינאווער רב, ביי דיר איז גארנישט אז א גאנצע שטאט זאל עסן פת פלטר? זעה איהם שנעל אויפצוזוכן, ער זאל אריינקומען. איז דער גבאי גענגענען אויפזוכן, און אזוי האט זיך נאכגעשלעפט נאך און נאך מענטשן... אזוי, האט מען שוין גיעזעגט דעם גאנצן עולם.[27]

דער שינאווער רב איז געווען אזא 'איש אמת',[28] אז ער האט נישט געקענט פארשטיין אז ס'איז נאר געווען אזא אנשטעל, מ'זאל קענען אריינגיין זיך גיעזעגענען.

דער טאטע ז"ל האט דערציילט די מעשה וואס ער האט געהערט פון רבי איציקל (הגה"ק רבי משה יצחק געווירצמאן ז"ל מפשעווארסק), וואס בדידיה הוה עובדא, אין שינאווע איז איינער בר מצוה געווארן, און דער סופר האט נישט געענדיגט די תפילין צו די בר מצוה. דא ווערט דער בחור בר מצוה און ער דארף לייגן תפילין, וועט ער דאך דארפן בארגן פאר זיך תפילין, איז אים בייגעפאלן אז ער וועט פראבירן צו בעטן דעם שינאווער רב אז ער זאל אים בארגן זיינע תפילין, אז ער זאל דאס אנטון ווען ער טוט אן דאס ערשטע מאל די תפילין. איז ער ארויפגעגאנגען און דערציילט פארן שינאווער רב אז מ'האט באשטעלט תפילין ביי א סופר און די תפילין איז נישט פארטיג געווארן, צי דער רבי קען איהם בארגן זיינע תפילין אויפן ערשטן טאג. דער שינאווער רב האט געבארגט זיינע תפילין פארן בר מצוה בחור, און ער האט דאך אוודאי דערציילט פר זיינע חברים, אז ער האט אנגעטוהן אין דעם ערשטן טאג די תפילין פונעם שינאווער רב.

א צייט שפעטער ווען א צווייטער בחור'ל האט געדארפט בר מצוה האבן, האט ער אויך געוואלט די זכי' צו האבן דעם שינאווער רב'ס תפילין, איז ווען עס איז געקומען צו זיין בר מצוה האט ער געטון די זעלבע זאך, ער האט געזהן אז די תפילין זאלן נישט זיין גרייט, און ער איז אויך געגאנגען מיט די גאנצע ערנסטקייט בארגן די תפילין פונעם שינאווער רב. אז ס'איז שוין געווען א צווייטער איז שוין געווארן א דריטער און א פערטער, חברך חברא אית ליה (בבא בתרא כה:), יעדער בחור'ל איז אריינגעקומען אזוי ערנסט און געבעטן די תפילין, ביז ווען דער שינאווער רב האט געזהן אז עפעס גייט פאר. האט ער זיך אזוי געוואונדערט 'וואס גייט פאר מיט דעם סופר, ער פלעגט דאך אלעמאל ענדיגן צו די צייט, לעצטענס ענדיגט ער נישט קיינעמס תפילין?!...'.

ס'איז אים נישט איינגעפאלן אז די דרייצן יעריגע בחור'לעך מאכן דאס דוקא אזוי,[29] ער איז געווען אזא איש אמת...

המשך בשבוע הבא אי"ה

---

26 והנה בספר צלותא דחיי (שער ב' פ"ג) אחרי שמביא הסיפור מהרה"ק משינאווא שפיר רבינו למעלה, כתב שכן היא המשמעות גם בספר שבעים תמרים הנ"ל שכתב "דדוקא ידיעתו שהולך לדרך מעכבת משיחת מנעליו אבל משיחת מנעליו אינה מעכבת הילוך הדרך שאם לא ידע מהילוך דרכו ומשחם יכול לאחוז דרכו לשלום עכ"ד. ומשמע מזה דדוקא כשלא ידע מהילוך דרכו אז משיחת מנעליו אינו מעכבת הילוך הדרך אבל אם ידע מרצונו לצאת לדרך הרי אז המשיחה שפיר מעכבת ולא משנה איזה מנעלים משח דמכל מקום אסור לצאת לדרך באותו יום".

ולענין טעם האיסור כתב בספר סגולות ישראל (מערכת ד' אות נ"ג): ואפשר לומר טעם הדבר בזה מפני קנאת המזיקים והשדים שיש להם תמיד קנאה על האדם להרע לו, ובזמן שאדם הוא בביתו אין זה מסוכן כל כך, אבל כשהאדם על הדרך וכל הדרכים בחזקת סכנה, על כן יש חשש פן יתקנאו בו, ועיקר אחיזה שלהן הוא במנעלים, מפני שאין מברכים שום ברכה כשלובשים אותם, על כן יש להם אחיזה בדבר זה, כן נראה לי הגם שמי בא בסוד ה' לדעת טעמו ונימוקו של הקדוש ז"ל.

ובספר יד אפרים (מהרה"ג רבי אפרים ביליצער ה"ד עמ' נ"ב) תמה ע"ז, וכתב: צריך עיון הלא מברכין בכל יום 'שעשה לי כל צרכי' בשביל מנעליו ובאמת מי שאין לו מנעלים אינו מברך וסיים בצידוד ליישב הדבר אמנם אפשר שאינו כל כך שמברך בשביל המנעלים.

27 כוכבים במקום שאין שם נחתום ישראל מפני שהיא שעת הדחק וכו', ולא מיקרי פת בעל הבית אלא אם עשאו לבני ביתו אבל עשאו למכור מיקרי פת פלטר וכו' עיי"ש.

עיין בס' נפלאים מעשיך (ח"א) שסיפר הגה"צ מפאיע הי"ד, שהרה"ק משינאווא זי"ע היה נוהג בסעודת עתיקא קדישא ביום השבת שהביאו לפניו הקערה של "האייער מיט צוויבעל" והוא בעצמו חתכם, וראו אז שיש לו עבודה גדולה בזה ומילין טבין גניז בגוויהו, ובאמצע היה מזמר חי ה' וברוך צורי וכו', אמנם לפעמים לא חתך בעצמו רק הביאו לפניו מן המוכן.

אמנם החסידים שהיה עז חפצם לראות עבודתו בקודש, הפצירו פעם בר' אנטשיל המשב"ק שישתדל שהרה"ק יחתוך בעצמו שיוכלו לשבוע מזיו, אז התחיל ר' אנטשיל להסתובב ליד הרה"ק ומלמל לעצמו "יא, מען קוקט זיך נישט אום, מען שניידט עס אין די קעך, מען איז עובר אויף טוהן..."', וכשהרה"ק שמע דיבורים אלו נזדעזע וצעק שיביאו לו תיכף ומיד את הקערה והוא יחתכנו, [כידוע גודל קפידתו על כל קוץ וקוץ של הלכה], וכך התענגו החסידים ורבת שבעה נפשם לראות עבודתו בקודש.

28 ידוע מה שכתב עליו אביו מרן הדברי חיים ז"ל (שו"ת דברי חיים ח"ב או"ח סי' א) וז"ל: "בני הרב וכו' האבדק"ק שינאווא שלדעתי אינו משנה הדיבור אפילו יהבו ליה כל חללא דעלמא וכו', ועדותו נאמנה עלי מאוד, כי ידעתי שלא יכזב בעד כל חללי דעלמא".

29 עי' בס' רועה אבן ישראל (עמ' נ"א) שהגה"ק רבי איציקל מפשעווארסק ז"ל סיפר כנ"ל שהוא גם עשה תחבולה זו, ואמר בסוף ימיו: מיטן היינטיגן שכל וואלט איך דאס נישט געמאכט.